

Jelena v Praze nepotkáte,
říká nadlesní Josef Holeš 13/

2 / 2022

PRAŽSKÁ EVVOLUCE

magazín o ekovýchově v Praze

ÚVODNÍK

Můj vztah k myslivcům je ukut v raném dětství. A není to vztah jednoduchý. Posuďte sami.

Samozřejmě vím, že myslivci jsou kladné postavy, které neváhají a jsou ku pomoci.

Nejedna seniorka s vnučkou, jsouc pozřena lýtým vlkem, by mohla vyprávět, jak jim přišlo vhod, když bystrým sluchem obdařený myslivec zaslechl vlčí chrápání a jedním šmíkem nožem obě zachránil i s košíčkem plným dobrot.

Takže máme doloženo, že myslivec je kladná postava.

No, ale taky krade dukáty!

Nebo alespoň o ně obírá panenky, co jdou zrovna silnicí a mají na krku dukáty a mezi nimi granáty, a on je potká a hned si je začne přivlastňovat. Panenky, dukáty i granáty!

Takže máme i doloženo, že myslivec může být i pěkný vejlupek a lump!

No a pak tu máme výpovědi, že myslivci pasou jeleny. Hele, jsem člověk z města, s jistotou poznám lišku od pampelišky, ale fakt se dají jeleni pást?

Čili tady bych měl spíš pocit jistého podivínství.

A hajnej? Ten vám vezme sekeru!

Takže můj vztah k myslivcům je ukut takto, stalo se mi to už v dětství a už to asi ničím nepřežpívám.

Martin Mach Ondřej

SLOVO KOORDINÁTORA

Milí čtenáři,

aktuální číslo našeho časopisu se věnuje myslivosti, lesní pedagogice a lesnímu prostředí. Dozvíte se třeba, jaký je rozdíl mezi myslivcem a lesníkem. Rozhovor je s panem nadlesním Josefem Holešem, který šéfuje pražským hajným.

Nevyhneme se ani vážným tématům. Pokládání otrávených návnad v přírodě je trestným činem. Od Kláry Hlubocké, psovodky České společnosti ornitologické, se o tématu dozvíte víc.

Jsou ale i témata milá. Chystá se například premiéra přírodopisného filmu o pražské přírodě, probíhá výstava osvětových fotografií, vzniklo mnoho nových terénních programů (např. o pražských netopýrech), probíhá mapování cvrčka polního.

Přeji obohacující a poutavé čtení a přejeeme Vám krásné léto.

Petr Holý
Koordinátor oblasti EVVO v Praze

OBSAH

Pražská EVVoluce

2 / 2022

Pro hlavní město Prahu 10. 6. 2022 vydal BEZK, z. s.
Obsahové zaměření časopisu je připravováno
ve spolupráci s Poradní skupinou EVVO.
portalzp.praha.eu/evvo

BEZK

Letohradská 17

170 00 Praha 7

www.bezk.cz

redakce@prazskaevvoluce.cz

www.prazskaevvoluce.cz

Vydání připravil: Martin Mach Ondřej

Grafický návrh a sazba: Matouš Mihaliček

Korektura: Tereza Münz

Foto na titulní straně:

Marc Barrot / Flickr. Licence: CC BY-NC-ND

Uzávěrka dalšího čísla: 24. 8. 2022

4/ Kateřina Röschová
Čím zaujmete děti v lese?

7/ Josef Holeš
Muflon evropský krčský

9/ Štěpán Makrlík
Myslivec vs. lesník

12/ Jelen v Praze nepotkáte,
říká nadlesní Josef Holeš

19/ Jiří Rom
Obory a bažantnice

21/ Zdeňka Kováříková
Jak se stát myslivcem

23/ Václav Nejman
Myslivost ve městě

25/ Klára Hlubocká
Otravné otravy

29/ Jan Moravec
Uhříněveská obora

37/ Co se děje v...

62/ Kalendář akcí

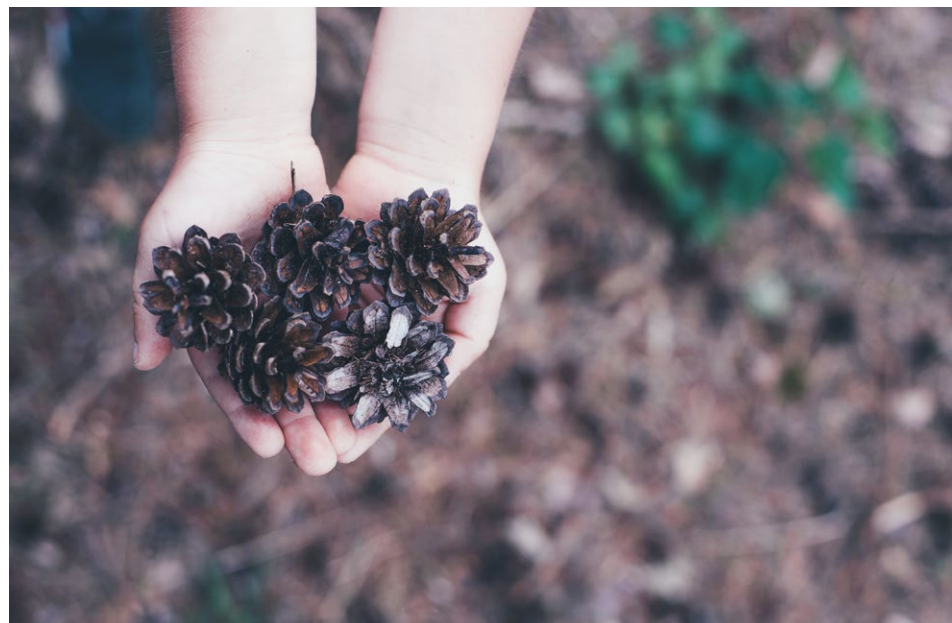
Kateřina Röschová

Čím zaujmete děti v lese?

Samotným lesem. Les je plný podnětů a děti je vnímají. Les je plný tajemství a děti je mohou objevovat.

Malé děti se zcela automaticky začnou štourat v nejbližší louži na lesní cestě a klacek drží v ruce dřív, než se otočí. Zhruba do šesti let jsou v senzitivním období, kdy si doveudou hrát na jednom místě v lese a vystačí si u toho s trochou přírodnin. Děti láká hlína, bahno, potok. Můžete je podpořit tak, že je povedete k používání všech základních smyslů.

Hmat používají děti zcela přirozeně, vždyť se dívají rukama. Můžete jim nabízet přírodniny, které se něčím vymykají. Upozorněte je

třeba na hladký vnitřek obalu bukvice nebo různě drsnou kůru stromů – opět hladký buk oproti vrásčitému dubu nebo šupinatému smrku. Nechte je zkoumat přírodniny a pracovat s nimi způsobem, který si děti sami určí, tedy i lámat a drobit na menší části.

Zrak se na první pohled zdá také uspokojen, ale i zde je mnoho možností, jak jej podpořit ještě víc. Ne všeho si děti všimnou a vy je na to můžete upozornit. Ukazujete dětem

Hmat je důležitý smysl.

Foto: Annie Spratt / Unsplash

ptáčka, zajíce nebo veverku, jen co je zahlédnete. Pokračujte v tom a zkuste jít ještě dál. Hledejte rozdíly, například mezi jehličkami různých druhů stromů. Seřadte listy od nejsvětějšího po nejtmavší a šišky podle velikosti. Používejte lupu a zkoumejte detaily. Vytvořte umělecké dílo z přírodnin, třeba oslavnou mandalu kolem stromu.

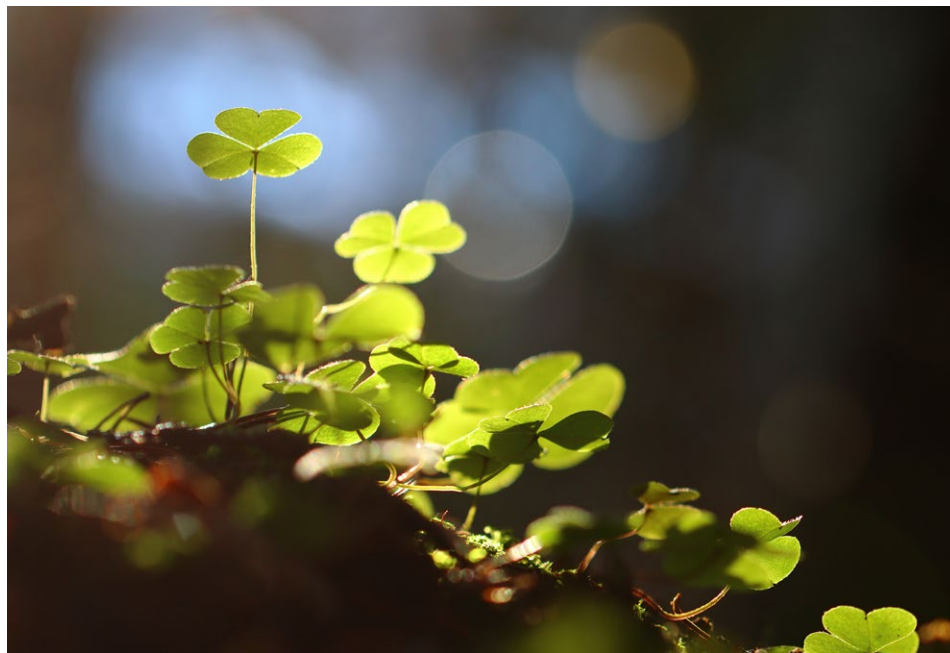
Co sluch? Zastavte se a zaposlouchejte do cvrlikání ptáků. Zaslechli jste ťukání do stromu? Upozorněte na to. Odkud zní? Kdo ťuká? V atlase ptáků nalistujte strakapouda a datla. „Možná jeden z nich,“ může být vaše odpověď.

Vůbec se nebojte případných mezer ve vašich znalostech o přírodě a lese. Pořád jste na tom lépe než vaše dítě. A v dnešní době, kdy máme internet v kapse a odborníky online, je snadné leccos dohledat a zjistit.

Vůně lesa je jedinečná a proměnlivá. Jinak voní po dešti nebo v mlze, jinak v houbařské sezóně. Ale namísto této směsi mnoha vůní můžete začít u těch jednotlivých: rozemněte jehličí jedle či borovice, očichejte pryskyřici. Jak voní mech? Hříbek? Voní kůra stromů? S těmito zkušenostmi se naučíte rozlišovat jednotlivé vůně i v té všeobjímající vůni lesa.

S chutí je potřeba být opatrný. U většiny rostlin snědení jednoho lístečku nic neudělá, ale přesto doporučuji mít jistotu u všeho, co chcete ochutnat. Velmi známý je šťavel kyselý, trojlístky v lese, jejichž chuť snadno vyvodíte z názvu rostliny. Také kapradina osladič obecný je návodně pojmenován podle chuti kořene.

Pomoci chuti se také ujišťuji, jestli jsem našla hořčáka, nebo pravý hřib. Zvláštní chuť

a pozitivní účinky na zdraví má bršlice kozí noha rostoucí v lese podél cest. Je to léčivka, které se nemusíte bát a směle ji přikusujete ke svačině.

Své chuťové buňky můžete zaměstnávat nejen v lese. Natrhejte si domů listy mladých kopřiv, zralé šípky nebo mladé, světlezelené výhonky smrků. Z toho všeho můžete uvařit čaj.

Šťavel kyselý je kyselý jak šťavel. To ví každé malé dítě. Foto: Jussi-Teppo Toivonen / Flickr. Licence: CC BY-NC 2.0

Co naopak nedělat? Vyvarujte se negativního hodnocení živočichů, případně i rostlin. Kopřiva sice žahá, ale proto nemusí mít negativní nálepku. Přemýšlejte, proč to tak má? Protože v přírodě má všechno svůj důvod. Kopřiva je zdravá, léčivá a prostě se brání,

aby nebyla spasena. Stejně se týká živočichů, hlavně bezobratlých, jako jsou slimáci, pavouci a různí brouci. Nevnučujte dětem svůj názor a nechte jim prostor, aby si utvořily svůj vlastní.

Po senzitivním období přichází bádání. Touha hledat odpovědi na různé otázky, zkoumat a objevovat. Toto období trvá do 10–12 let a oproti senzitivnímu bývá opomíjené. Děti pokládají otázky a hledají na ně odpovědi. U dospělých, v knihách, na internetu nebo přímo v přírodě.

Asi nejjednodušší otázkou v lesním prostředí je: co nejvíc chutná mravencům? Možná byste se to někde dočetli, ale zábavnější bude to vyzkoušet. Důležité je, aby otázka vyšla od dětí, aby měly zájem bádat a nalezení odpovědi pro ně bylo opravdu důležité.

Jak je můžete podpořit? Naslouchejte jim, sledujte zájem, pomozte zformulovat otázku a vymyslet způsob zkoumání. Nabídněte zdroje informací a dejte dostatek prostoru pro samotné bádání.

U svačinky pro mravence můžete nejen zjistit, co jim z vašich zásob bude chutnat nejvíce, ale jestli na sousedním mraveništi získáte stejné výsledky. A jak to dopadne na mraveništi jiného druhu mravenců? Mají stejné chutě?

Znáte bělomech sívý? Jsou to ty mechové bochánky, světlezelené polštářky. Víte, kolik dokážou nasát vody? Nebo kolik nohou mají stonožky? Než je spočítáte, musíte vědět, jak vypadají a kde je najdete.

Jak začít a navést zdánlivě netečné děti k bádání? Jděte do lesa a zkuste si jednoduše o lese a životě v něm povídat. Navadíte děti něčím překvapivým, třeba že stromy mezi sebou komunikují pomocí lesního internetu. Otázky na sebe nenechají dlouho čekat.

Poslední období vnímání přírody je akční. Od 10–12 let trvá už napořád. Od tohoto věku po sobě potřebujeme něco zanechat. Například pár vysazených stromů, vyčištěný potok, vysbírané odpadky nebo opravenou ceduli naučné stezky.

To všechno můžete samozřejmě dělat i s mladšími dětmi. Pro ty nejmenší to však nebude čištění potoka, ale skvělá hra v holínkách, kdy mohou chodit vodou. Až ve starším věku je jasně stanovený cíl – čistý potok bez klacků, které zadržují další naplaveniny a zvedají hladinu. A k tomuto cíli děti směřují. Pocit z dobře vykonané práce a zvýšená důvěra v sama sebe a své schopnosti pomáhají také projít náročným obdobím dospívání.

Opět je důležité, aby si děti – dospívající, stanovili cíl buď sami, nebo s ním byli v souladu.

Dejte jim dostatek důvěry, aby si mohli práci naplánovat. Dospělý by měl stát opodál, být připraven poskytovat vyžádané rady a v případě nutnosti zasáhnout.

Věkové hranice jsou samozřejmě jen orientační. Mezi jednotlivými obdobími můžete očekávat plynulý přechod s překryvem.

Choďte s dětmi do lesa a nechte je přirozeně rozvíjet své schopnosti a dovednosti a poznávat přírodu od maličkých částí až po obrovský celek.

Mgr. Kateřina Röschová vystudovala Péči o životní prostředí a Sociální a kulturní ekologii. www.katerinaroschova.cz

Josef Holeš

Muflon evropský krčský

Muflon evropský se do Evropy a dalších koutů světa rozšířil ze Středomoří, a to z Korsiky a Sardinie.

Do Čech se dostal přibližně v polovině 18. století do Staré obory u Hluboké nad Vltavou. Za rozšíření do Čech a celého Rakousko-Uherska mohla hlavně šlechta, která v něm viděla nový druh zvěře k lovu v oborách. Odtud dochází k prvním únikům do volné přírody.

I když se jedná o nepůvodní druh zvěře, je Česká republika světovou špičkou v chovu mufloní zvěře, a to hlavně díky oboře lesního závodu Židlochovice. Odtud pochází mnoho nejsilnějších trofejí muflonů na světě.

Muflon je vlastně divoká forma ovce.

Ve 20. století dochází k velkému rozmachu chovu mufloní zvěře ve volné přírodě, kdy došlo k vypouštění nového druhu zvěře do mnoha honiteb.

Muflon je vlastně divoká forma ovce a žije stádovitě, stádo vždy vede jedna z nejstarších muflonek. Stádo se skládá z muflonek, muflončat a dospívajících beranů. Dospělí

samci žijí v samčích skupinách a s muflonkami se spojují v období říje mezi říjnem až listopadem.

O samice svádějí neúprosné souboje, kdy se dva poměrně stejně silní jedinci napřed poměřují, a pokud žádný z nich neustoupí, dochází k boji, při kterém se mufloni rozestoupí

Mufloní stádo v Krčském lese.

cca 10 metrů od sebe a v plném trysku se srazí rohy proti sobě.

Duté údery rohů jsou v tichém lese slyšet až několik stovek metrů daleko. Nezřídka dochází při soubojích ke zranění některého aktéra souboje.

Někdy se do souboje připleťe i zaparkované auto. To když muflon na autě uvidí svůj vlastní obraz. Chvilí se sám se sebou poměřuje, ale protože ani jeden z muflonů neustoupí, dojde k souboji...

V Praze se nachází unikátní stádo muflonů zvěře v Krčském lese, ale většina lidí je zná spíše jako obyvatele Thomayerovy nemocnice, kde přes den nacházejí útočiště před velkou návštěvností Krčského lesa, ale i proto, že zde vždy najdou dost potravy jak od personálu nemocnice, tak od jejich návštěvníků. Mufloni zde byly vysazeni v padesátých letech dvacátého století jako ve většině honiteb v České republice.

Tato zvěř je velkým konkurentem naší původní srnčí zvěře a v honitbách s výskytem muflona dochází ke snižování stavu zvěře srnčí. V současné době již nelze muflona, jakožto nepůvodní druh, dále vypouštět do volné přírody.

Krčtí mufloni si v areálu nemocnice přivykli na člověka tak, že se nechají nakrmit z ruky. Ale při návratu do lesa se z nich jako mávnutím proutku stává opět divoká zvěř. V lese je totiž nikdo z ruky nekrmí, za to zde spousta lidí venčí své psy.

Aby se mufloni v Krči nekontrolovatelně nepřemnožili, tak i zde probíhá redukční odstřel. Muflon je totiž spásáč jako ovce domácí a na lesních porostech způsobuje nemalé škody.

Pozoruhodné je, že v průběhu let několikrát došlo ke ztrátě většího počtu muflonů zvěře. Pravděpodobně ji někdo uspal a odvezl, nejspíše do soukromých obor nebo honiteb.

Každopádně, pro návštěvníky a pacienty nemocnice je muflonů zvěř příjemným zpestřením ne vždy příjemných pobytů v nemocnici.

Foto: Josef Holeš

Josef Holeš je nadlesní Lesů hl. m. Prahy.

Štěpán Makrlík

Myslivec vs. lesník

Oba nosí zelenou uniformu, oba se starají o naši přírodu a oba potkáte v lese – myslivec a lesník. Dvě důležité postavy, bez kterých to v českých hájích nebude fungovat, přesto každý z nich dělá úplně něco jiného, ačkoliv je veřejnost často zaměňuje.

Na našich environmentálních programech pro školy a veřejnost se s touto chybou setkáváme takřka denně. Ale od toho tady jsme, abychom vše uvedli na pravou míru a pomohli zlepšit obraz, který o lesnících a myslivcích běžná populace získala například z nepřesných nebo zavádějících reportáží či televizních pořadů.

Myslivec není bezcitný vrah zvířat a lesník zase netouží udělat z každého lesa paseku.

Proč to tak je? Pojdme se na ně podívat zblízka.

Myslivec

Nejdříve si trochu posvítíme na myslivce. Tato zájmová činnost má v našich končinách velmi silnou a krásnou tradici sahající stovky let do minulosti. Úkolem myslivce je postarat se o to, aby byla v lese zdravá a spokojená zvěř. Proto ji v průběhu roku chrání, staví

Kde lidem nejlépe vyprávět o myslivosti a lesnictví? Venku. V lese.

krmná zařízení, kam pravidelně dává krmivo, nebo buduje napajedla.

Myslivec je zároveň trochu i zemědělcem, protože pro lesní zvěř pěstuje na myslivcích políčkách plodiny, jako je řepa, kukuřice a vojtěška. Kromě pečovatele a zemědělce je myslivec i záchranářem. Když přijde

senoseč, procházejí myslivci před sečením louky a bezpečným způsobem odnášejí ukrytá mláďata. Díky tomu jich každý rok tisíce uniknou kruté smrti v žácích strojích.

Kolem silnic a dopravních koridorů myslivci také rozmisťují pachové ohradníky, aby omezili počet střetů zvěře s automobily nebo vlaky.

A jak je to s lovem, ptáte se? Proč o něm ještě nepadla zmínka, když je to přeci jejich hlavní

*K myslivosti neodmyslitelně patří trofeje.
Ale zcela určitě to není to hlavní.*

náplň? Možná proto, že lov je pro myslivce, který si váží přírody a zvěře v ní, až na posledním místě. Lov je pro něj prostředek, kterým snižuje počet zvěře tak, aby se nepřemnožila a nezničila ty krásné lesy, do kterých pak rádi chodíte na procházky. Přemnožená zvěř totiž dokáže v lese udělat paseku rychleji než splašený harvestor. A všechny tyto činnosti

dělá myslivec ve svém volném čase. Nedo-
stává za to plat nebo více dnů dovolené.

Lesník

Druhý zelený mužíček, o kterém bude dnešní povídání, je – ano, hádáte správně – lesník. Abyste se mohli stát lesníkem, musíte vystudovat střední nebo vysokou lesnickou školu. Takže na rozdíl od myslivce vám nebude stačit pouze záliba a složení zkoušky. Lesník proto není zájmovou činností, ale je to povolání jako každé jiné.

Dávno pryč jsou i romantické představy o hajném Horynovi, který se většinu času hlavně prochází po lese s flintou přes rameno a kochá se krajinou. Lesařina je tvrdá a extrémně náročná práce. A co je tedy úkolem lesníka, který to podle nás nemá vůbec snadné, a proč nechce z každého lesa udělat paseku?

Stejně jako se myslivec snaží o to, mít šťastnou zvěř, snaží se lesník o šťastný les. Tedy takový, kde bude všechno fungovat, jak má. Kde budou zdravé a silné stromy, které dokážou odolat vichřici nebo svými kořeny zadržet vodu v krajině.

Celý život lesník usiluje o to, aby po sobě zanechal les v ještě lepším stavu, než v jakém ho přebíral do péče. Nikoho netěší rozsáhlé

mýtiny. Ani lesníky ne. Jejich prací je proto najít rovnováhu mezi tím, co potřebuje trh a společnost, a tím, co potřebuje příroda. A to je hodně složitá práce. Lesnictví je navíc velice speciální odvětví. To, co zasadíte letos, sklídí za desítky let až vaši nástupci. Není to jako s kukuřicí nebo obilím, které na jaře zasejete, za pár měsíců sklídíte a hned víte, jaká byla úroda. Lesník musí být trpělivý, pečlivě plánovat i předvídat.

Mnoho lesníků má jako svůj koníček i myslivost a tráví v lese většinu svého času. Proto si pamatujte, že každý lesník může být myslivcem, ale ne každý myslivce může být lesníkem. Je to snadné a už se v tom vyznáte, vídte?

A všechny ty zásadní i drobné rozdíly mezi myslivcem a lesníkem se snažíme vysvětlit také v našich environmentálních programech, kterými každý den provázíme děti i širokou veřejnost.

A protože věříme, že nejlepší učebnou je les, nikoliv školní lavice, učíme se právě v lesích. Tam si totiž všechno můžeme hned vyzkoušet a ověřit všemi smysly. Není nic lepšího než škola hrou v přírodě.

V posledních pěti letech prošlo našimi programy přes šedesát tisíc velkých i malých návštěvníků. Většinu z nich však tvořili žáci

základních a mateřských škol (84 %), protože víme, že pokud má někdo moc změnit svět kolem nás a budoucnost, jsou to právě děti. Proto nás velmi těší, že návštěvnost našich programů každým rokem stoupá, a ceníme si také skvěle fungující dlouholeté spolupráce se školami, s pražským magistrátem a městskými částmi.

Naše práce je pro nás hlavně posláním a těšíme se z každodenních výzev, které s sebou

Nejlepší je si všechno vyzkoušet, osahat, přeměřit.

přináší. Tak tedy lesu zdar a na viděnou v naší učebně!

Foto: Archiv LHMP

Bc. Štěpán Makrlík je vedoucí oddělení ekologické výchovy LHMP.

ROZHOVOR

Jelena v Praze nepotkáte, říká nadlesní Josef Holeš

Praha má pestré lesy, které jsou plné lidí. Přesto nabízí útočiště i zvířatům, jako jsou srnci, divoká prasata nebo zajáci. Starají se o ně myslivci podobně jako jinde v republice? A můžete v Oboře Hvězda potkat myslivce s puškou? O myslivosti v Praze jsme si povídali s nadlesním Josefem Holešem, který v Praze hajným šéfuje.

Kde se v Praze dá narazit na myslivce?

V Praze potkáte myslivce hlavně v lesích v okrajových částech města.

Můžu tedy potkat myslivce v Divoké Šárce?

Ano, Šárka je honební oblast, kde se provozuje myslivost.

Dozvím se nějak o tom, že tam probíhá lov?

Individuální lov se neoznamuje, společný hon se oznamuje jak na Policii ČR, tak na městskou část, která pak může dát vědět občanům.

Josef Holeš pracuje v pražských lesích už třicet let. Má na starosti myslivost na celém území Prahy, šéfuje hajným, kteří pečují o les a zvěř v lesích žijící. Sám je myslivcem v pražských Cholupicích.

Šárka je honební oblast, kde se provozuje myslivost. Foto: nick_photoarchive / Pixabay

Individuálně se loví ale především v noci nebo v brzkých ranních hodinách, protože kvůli vysoké návštěvnosti lesních pozemků se prakticky z veškeré lesní zvěře stala noční zvěř. I srnci, kteří běžně chodí na pastvu každé dvě hodiny, se omezují na brzké ranní nebo večerní hodiny. Kvůli tomu je zvěř v Praze stále ve stresu.

Je myslivost v Praze v něčem specifická?

Lesní pozemky v Praze jsou velmi navštěvované. Třeba návštěvnost Krčského lesa je

kolem 1,5 milionu lidí za rok. V době covidu se ještě navýšila.

Zvěř je neustále rušena lidmi a psy. Psi, když nejsou na vodítku nebo na ně majitel nedává pozor, často poraní nebo strhnou nějaký kus.

A v zimě stačí, aby pes zvěř ve sněhu prohnal, a ta pak zalehne na sníh, prochladne a uhynie.

Co se s poraněnými zvířaty dělá?

Bereme je do záchranné stanice Lesů hl. města Prahy, a když se uzdraví, snažíme se vypustit je zpátky do přírody. Pokud zůstávají hendikepovaní, jsou umístěni do různých zookoutků.

Podle čeho se rozlišují honební a nehonební pozemky v Praze?

V tom hraje velkou roli míra návštěvnosti. Mezi nehonební pozemky patří především lesy v zastavěné části území, například Oboří Hvězda, Kunratický les, Hodkovičky, Cibulka, Čimický háj a další.

A pak jde o to, jestli je možné dát v oblasti dohromady pozemky o výměře alespoň 500 hektarů. Například v Krčském lese to nejde, protože je celý obklopený dopravní a sídelní infrastrukturou. Zvěř je tady jako by na takovém lesním ostrůvku o velikosti 300 hektarů obklopeném sídlištěm a nemá šanci odsud odejít.

Zvěř se tedy po Praze moc nepohybuje?

Když se pohybuje, tak typicky v nočních hodinách. Je to z toho důvodu, že ji někdo někde vyruší a ona vyběhne do zastavěných lokalit. Pak to může být ještě v době páření, kdy samci hledají samice.

Co se děje, když se přemnoží zvěř na pozemcích, kde se myslivost neprovozuje, jako v Oboře Hvězda?

Obora Hvězda je tak hustě navštěvovaná, že tam zvěř většinou nezůstává. Maximálně jí prochází. Ale během covidu, když byl trochu klid, se v ní objevili divočíci.

Pokud se přemnoží zvěř na nehonebním pozemku, probíhá regulační odlov, který provádíme my, zaměstnanci Lesů hl. m. Prahy.

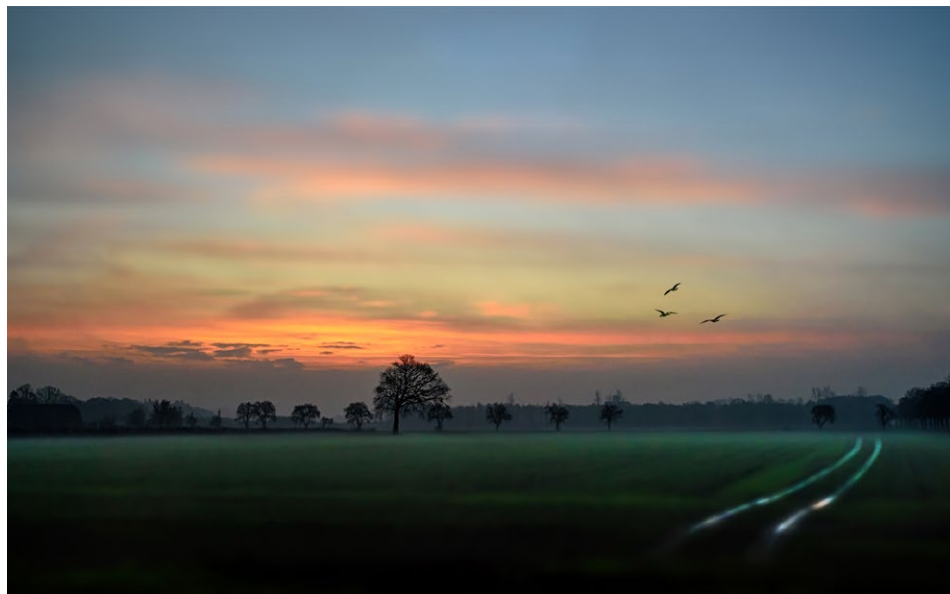
Takže se může stát, že potkám střílejšího myslivce?

To spíš ne, tedy pokud nevstáváte vyložené brzy.

My chodíme do lesa okolo čtvrté hodiny ráni, abychom se vyhnuli návštěvníkům. Zároveň se snažíme střílet vždycky proti svahu, aby nedošlo k žádnému zranění, také velice dobře známe dané lokality.

A vy pokrýváte myslivost v celém hlavním městě?

My vykonáváme myslivost za náš podnik na nehonebních pozemcích hlavního města Prahy. A já osobně vykonávám myslivost jako takovou v mysliveckém spolku Cholupice, kde dělám předsedu.

Jak tam vypadá myslivost?

Přímo v Cholupicích je znát, že se ztrácí drobná zvěř, což je stejný trend jako jinde v republice. Ve velkém tedy ubývá bažantů a zajíců.

Je to způsobeno jak návštěvností, tak způsobem hospodaření na zemědělských půdách. Přispívá k tomu i chemizace. Jestli si lidé myslí, že chemie se v zemědělství nepoužívá, tak to je jenom klam. Řekl bych, že se používá čím dál víc, protože s chemií se daleko

*Krajina se pomalu probouzí. To je čas myslivců.
Foto: Mark Chinnick / Flickr. Licence: CC BY-NC-ND 2.*

rychleji a daleko lépe vypěstuje větší zásoba plodin.

A pak je tady problém s velkoplošným hospodařením s řepkou a kukuřicí, která zapříčinila i namnožení černé zvěře, protože divočíci v ní mají jak dobrý kryt, tak potravu. Až do podzimu, kdy je sklizeň, nemusí z polí vycházet.

To se týká jen divočáků? Jak to, že pole neposkytují útočiště a potravu i vysoké zvěři?

Tady v Praze se vysoká zvěř vlastně moc nevyskytuje, je tady zvěř srncí, muflon, teď se docela dost rozšiřuje daněk. Daněk na polích také potravu najde.

Ale v porostech řepky se vysoké zvěři strašně špatně pohybuje, protože je to hrozně

Hustý zápoj řepky. Skvělý úkryt pro divočáky.

Foto: s9-4pr / Flickr. Licence: CC BY 2.0

vysoký a hustý porost. Divočák je nižší a zavalitý a v řepce si prorazí tunely, které používá k rychlému pohybu po poli.

Vysoká zvěř se tedy v Praze nevyskytuje?

Vysoká zvěř je hlavně jelen a jelen se v Praze nevyskytuje.

Ale měli jsme jeden případ, kdy jelen zavítal do Waltrovky. A protože ho nikdo odtud nedokázal vystrnadit či vylákat, museli jsme ho s naší záchrannou stanicí odchytit a vypustit jinde.

Proč v Praze nežijí jeleni?

Nemají tady klidové ani potravní podmínky. Nejsou tady tak rozsáhlé lesy, aby tu jelen evropský žil.

A jeleni mají na klid větší požadavky než srnci?

Daleko větší. A je to plašší zvěř a nedokáže se přizpůsobit. Srnci se na lidi zvykli.

Jaká další zvířata můžeme v Praze potkat?

Nově se do Prahy vrací bobr, který přišel po Vltavě. Jsou to především mladší kusy, které si hledají svoje teritorium. Objevují se tu i nepůvodní druhy, jako např. nutrie, mýval, norek apod.

Jak se k bobrovi jako lesník a myslivec stavíte?

Bobr tady dlouhá desetiletí nebyl. Takže teď teprve získáváme zkušenosti s jeho výskytem. Určitě to přinese nějaké nepříjemnosti, ale až čas ukáže, jestli je to správně.

Praha má rozmanitá stanoviště a zákoutí, kam běžný člověk za normálních okolností nevzkročí, čímž se stávají zajímavá jak pro zvěř, tak pro ptáky. Zastavuje se nám tady dudek, v Modřanech hnízdí slavík modrák, v Modřanské rokli hnízdil na potoce skorec vodní...

Potřebuje zvěř v Praze přikrmovat?

Určitě, zvěř v zimním období přikrmujeme, i proto, aby nedocházelo k větším škodám na lesních porostech.

Vy jste zmínil, že chování zvěře v Praze se změnilo, že chodí na pastvu v nočních hodinách...

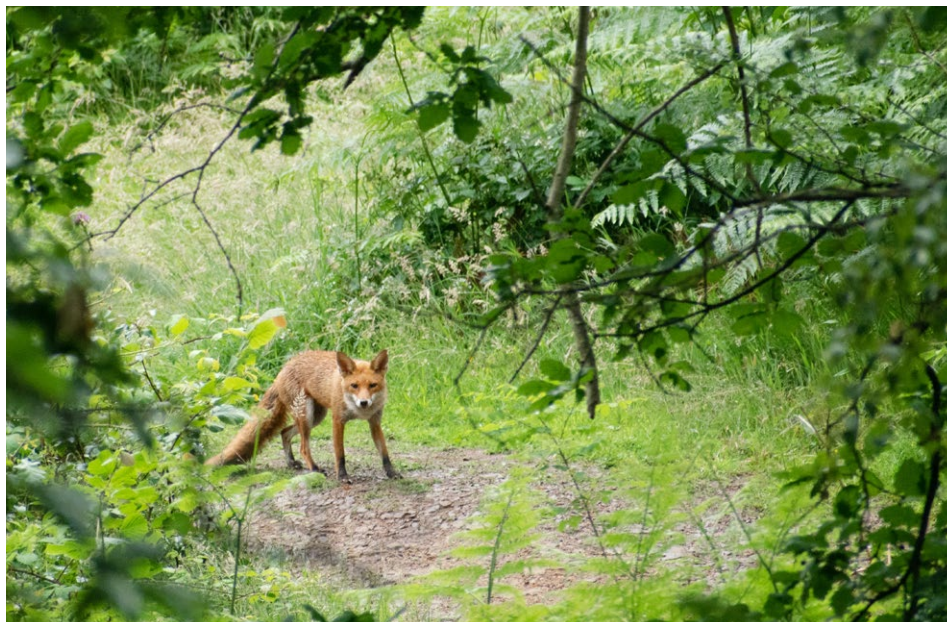
Ano, a tady v Krčském lese ještě přes pole-dne.

Ráno tu je hodně pejskařů a běžců, ale v poledne jsou lidé v zaměstnání nebo na obědě. I zvěř využívá těch chvil, kdy je v lese klid.

Kde se zvěř schovává, když je les plný lidí?

V mlazinách, ve stráních.

Dnes se nám ale v lesích začíná rozmáhat terénní cyklistika. Lidé si v lesích dělají umělé překážky a vyrušují zvěř i v místech, kde běžně měla klid.

Chybí zvěři kromě klidu v Praze něco jiného?

Zvěř by ideálně měla být mimo zástavbu. V zástavbě dochází ke střetům jak se psy, tak s vozidly.

Nám v Cholupicích každý rok srazí auta anebo strhnou psi kolem 30–35 kusů srnčí zvěře. Což je za 10 let 350 kusů a je to velký problém.

Největší volně žijící šelma, jakou v Praze potkáte.

Foto: Ali Rajabali / Flickr. Licence: CC BY-NC-ND 2.0

Jsou v Praze nějaké šelmy?

Běžně je tady liška, jezevec, kuny, lasice, z ne-původních druhů jsem se setkal s mývalem severním.

Vy jste zmínil podivuhodnosti jako muflony v Krčském lese. Je zvěř v Praze na dalších

nečekaných místech?

Do areálu zoologické zahrady v Troji se na-stěhovala naše nejchytřejší zvěř, divočáci. A způsobili tam dost velké škody.

Před patnácti lety došlo k masivnímu přemnožení divokých prasat v celé Praze-Troji. Zvířata běžně chodila ve večerních hodinách do ulic a na tramvajových pásech hledala potravu. Začali jsme tam proto s redukčním lovem.

*Oplocenky ochrání vysazené lesy před okusem.
Foto: Martin Mach Ondřej / Ekolist.cz. Licence:
CC BY-SA 3.0*

Jak Lesy hl. města Prahy spolupracují s myslivci?

Hlavní město Praha je jako vlastník velkého množství lesních i zemědělských pozemků členem všech honebních společenstev, jejichž honitby zasahují na území města. Spolupracujeme se všemi mysliveckými spolky

a zároveň jim i účtujeme nějaké škody způsobené zvěří, pokud k nim dochází, ale snažíme se jim i vycházet vstříc.

Praha zároveň vysazuje poměrně dost nových lesů. Je obtížné je ochránit před okusem zvěří? Musí se stromky nějak masivně opevnit?

Děláme kolem nich oplocenky, abychom škodu zamezili.

Na myslivce spoléháme, že nám pomohou snížit přemnožené stavy zvěře, v posledních letech se k nim řadí i nutrie. Může se stát, že uvidím odstřel nutrií na Střeleckém ostrově?

V centru města střelení nečekejte, tam může proběhnout maximálně odchyt.

Co myslivci dělají pro Prahu a pro společnost dobrého?

My se o zvěř celoročně staráme, a třešnička na dortu je odlov. A díky tomu si může zvěřinu koupit i běžný člověk, protože většina jí pochází právě z odlovu ve volné přírodě. U nás nemáme tolik farmových chovů, aby naplnily poptávku po mase. Dále odchováváme a vracíme zpět do přírody ohrožené druhy, jako je např. koroptev, tetřívka nebo tetřev.

*Jdete do příměstského lesa se psem? Myslete na volně žijící zvířata v křoví a mějte psa na vodítku.
Foto: Virginia State Parks / Flickr. Licence: CC BY 2.0*

Lovem myslivci provádějí výběr nekvalitních jedinců z druhu.

Jak slabší jedince poznáte?

Myslivec musí mít nastudováno, jak standardní kus zvěře vypadá. Podle postavy pak

poznáme, jak je konkrétní zvíře staré a jestli není nemocné.

U srnčí zvěře je běžnou nemocí střechkovitost. Parazit střechek podkožní se v podobě larvy usazuje mezi kůží a svalovinou srnců, kde vyžírá maz. Pak se prokouše ven, padá do hrabanky, kde se zakuklí, a stává se z něj vosička, která zase naklade vajíčka na zvěř.

A pak je střechek nosohlтанový, který za letu nastříká vajíčka na hlavu a nos zvěře a larvy se vyvíjí v nosohlтанu zvěře. Srnec silně napadený střechky skoro nemůže dýchat, jak má ucpanou cestu až do hrtanu.

Co se s takovými kusy zvěře dělá?

Když se uloví, zužitkují se. Zvěřinu to neovlivňuje. A samotná hlava se nejí, byť pro myslivce je to zajímavá trofej, protože u napadených kusů zvěře může dojít k různým deformacím lebky.

Když najdu uhynulý kus zvěře, tak mám volat myslivcům?

Ano. Pokud mám kontakt, tak volám na příslušné myslivce v městské části. Nebo je tady i krizový štáb, kde je možné zvěř nahlásit.

A my ji jako zaměstnanci podniku pak likvidujeme.

Jak se likviduje?

Většinou se odveze do kafilérie.

Ale pokud je třeba sražena autem a není ve stadiu rozkladu, dokážeme ji skrmit v zookoutcích šelmám.

Co byste chtěl, aby lidi věděli o myslivosti v Praze?

Návštěvníci lesů by si měli uvědomovat, že lesy nejsou jenom pro ně, ale že skýtají kryt a potravu jakékoli zvěři, a že by měli být ohleduplnější a měli by se zamyslet nad tím, jak se v lesích chovají. Aby se pohybovali po cestách, nebyli hluční v době hnízdění a vyvádění mláďat.

Ano, jsou to sice rekreační lesy, jsou v nich pikniková místa, dětská hřiště, altány. Ale je také nutné pamatovat na to, že jsou i domovem pro zvěř.

Rozhovor vedla Zdeňka Kovářiková.

Jiří Rom

Obory a bažantnice

Myslivecké obory a bažantnice měly ve své době svůj význam a díky specifickému hospodaření i odlišnou podobu od jiných lesních porostů. Obory byly (a funkční obory dodnes jsou) výrazně světlejší než lesy rostoucí mimo obory. Je to dáno vypásáním oborové zvěře, která neumožní zmlazení dřevin.

V oborách tak obvykle rostly dřeviny dále od sebe, než jak jsme zvyklí ze současných hospodářských lesů. Díky podstatně většímu přísunu světla do porostů byly tyto porosty i prohrátější. Dřeviny rostoucí dále od sebe nebyly nuceny konkurovat jedna druhé v boji o světlo, dosahovaly proto nižších výšek a vytvářely širší koruny.

Energie věnovaná růstu se projevovала více v sílení než v prodlužování kmenů jednotlivých stromů. Kombinace více světla, zvláštní prostorové struktury a přítomnosti mnohdy

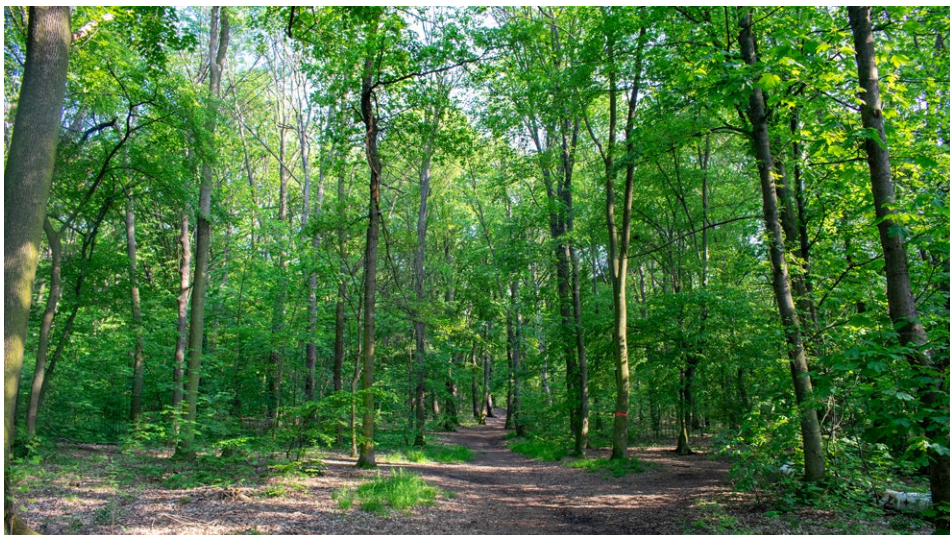
velmi silných kmenů vyhovovala širokému spektru organismů. Na rozdíl od dnešních stinných lesů byly obory plné motýlů, bylo v nich zastoupeno podstatně více druhů blonokřídlého hmyzu, ale i dalších skupin bezobratlých.

Silné osluněné kmeny vyhovovaly mnohým druhům brouků, které dnes již z lesních porostů neznáme a setkat se s nimi můžeme jen na stromech rostoucích v zámeckých parcích, na hrázích rybníků či ve stromořadích.

Přírodní památka Bažantnice v Satalicích ukrývá nádherný čtyřkmen dubu letního s obvodem kmene 675 cm a odhadovaným věkem kolem 230 let. Foto: Martin Veselka / Wikimedia Commons. Licence: CC BY-SA 4.0

Díky slunečnímu svitu, který dopadal pod koruny stromů, mohly v bylinném patru růst druhy rostlin, které dnes řadíme mezi druhy luční. Oborová pastva samozřejmě redukovala i tyto rostliny, ale ne do té míry, aby je z porostu zcela vytlačila.

Obora Hvězda pomalu zarůstá stromy. Foto: Adriana Alonso / Flickr. Licence: CC BY-SA 2.0

Zmiňované přednosti, tedy dostatek světla, rozvolněná a členitá struktura a silné kmeny byly v minulosti běžné v mnohých přirozeně rostoucích lesích. Postupem času, jak nad vývojem lesa začal přebírat vládu člověk, docházelo ke změnám výše popisovaných specifik.

Ještě v první polovině 20. století bylo zejména v nižších nadmořských výškách naší republiky relativně dost prosvětlených lesních porostů. S každým desetiletím jich ale ubývalo a jedním z míst, kde přetrvávaly nejdéle, byly právě historické obory a bažantnice.

Vysoká druhová pestrost rostlin i živočichů byla příčinou, proč řada obor a bažantnic získala územní ochranu a stala se z nich chráněná území. Z několika málo obor se staly veřejně přístupné parky a osluněné mohutné stromy zde přečkaly až dodnes (viz například park Stromovka neboli přírodní památka Královská obora).

Většina obor a bažantnic, které zůstaly evidovány jako lesní pozemky, však bohužel

zarostla. Přestože dnes tedy chráníme v kategorii přírodních památek obory v Uhřetěvsi, Choluticích a Oboru Hvězda nebo bažantnice v Satalicích, Milíčově a částečně i v Hloubětíně, tolik potřebné světlo se nám z těchto porostů vytratilo, stejně jako se změnila kdysi rozvolněná struktura a zastínily se (tedy zarostly blízko stojícími dřevinami) kdysi osluněné mohutné stromy. Výsledkem těchto změn je rapidní úbytek druhů mnoha skupin živočichů a rostlin, ke kterému došlo v průběhu druhé poloviny 20. století a počátkem století současného.

Opětovné zavedení pastvy nebo masivní rozvolnění stávajících porostů na úroveň počátku 20. století narazí na současný lesní zákon a na odpor či nepochopení hlasité části veřejnosti. Naštěstí se alespoň v některých porostech snaží současní vlastníci jít s rozvolňováním lesa na samou hranu toho, co lesní zákon umožňuje, a odvážně čelí nevoli některých zástupců veřejnosti. Současný trend spočívající v setrvalém úbytku druhů vázaných na prosvětlené porosty se tím sice nepodaří zvrátit, ale alespoň se zbrzdí a zbývající druhy tak získají šanci, že se v dohledné době změní legislativa nebo postoj veřejnosti.

Ing. Jiří Rom pracuje jako specialista péče o chráněná území Magistrátu hl. m. Prahy.

Zdeňka Kovářiková

Jak se stát myslivcem

Pokud se chcete stát myslivcem, nečekejte, že to bude ze dne na den. Čeká vás minimálně rok studia u stolu i v lese zakončený složením zkoušky z myslivosti. Po ní si můžete na úřadech zažádat o lovecký lístek, zbrojní průkaz a stát se členem mysliveckého spolku.

Vzdělání nových myslivců má v Česku na starosti Českomoravská myslivecká jednota, která má po republice síť místních organizací. Najděte si ve svém okolí okresní myslivecký spolek, který kurz pořádá. Měli byste se mimo jiné naučit, jak poznat nemocného srnce, jak řešit škody způsobené zvěří na lese nebo polích, jak se loví spolu se psem, musíte leccos vědět o zbraních, povinnostech i právech myslivce.

Zároveň vás čeká povinná roční praxe v některé honitbě, kdy byste si měli vyzkoušet všechny myslivecké činnosti.

Tyto znalosti a zkušenosti by vás měly připravit na složení zkoušky z myslivosti. Nesplníte-li u zkoušky jeden předmět, můžete se účastnit opravného termínu. Nesplníte-li více předmětů, musíte celý kurz opakovat.

S osvědčením o úspěšné zkoušce můžete jít na městský úřad zažádat o lovecký lístek. Ten mohou získat i žáci a studenti středních,

Nezbytnou podmínkou pro myslivce je, aby uměl ovládat svou zbraň.

Foto: Paul Einerhand / Unsplash

vyšších odborných nebo vysokých škol, kde se myslivost vyučuje. Podmínkami pro získání loveckého lístku jsou minimální věk 16 let, trestní bezúhonnost a pojištění pro případ odpovědnosti za škodu, a to jak na zdraví, tak na majetku.

Pokud jako myslivec budete chtít lovit zbraň, a nikoli třeba s pomocí dravce, budete

si muset pořídit i zbrojní průkaz. Ten vydává policie zájemcům o myslivost, kterým je více než 18 let, jsou dostatečně zdraví a umí zbraň ovládat, což dokazují zkouškou před komisařem.

Myslivci nejčastěji střílí kulovnicí a brokovnicí, což jsou takzvané dlouhé zbraně. Pokud ne dřív, tady přichází uvědomění, že myslivost je poměrně drahý koníček. Nejlevnější zbraň pro myslivost stojí řádově tisíce, cenovka na kvalitní pušce snadno překročí i sto

Mezi povinnosti myslivců patří vyhánění mláďat z luk, aby je při senoseči nezasekaly sekačky.

Foto: Vincent van Zalinge / Unsplash

tisíc. A to i u bazarových zbraní. A k tomu je potřeba připočíst střelivo, trezor na zbraně, dalekohled, oblečení a boty vhodné do lesa...

Tohle všechno ale můžete využít pouze tehdy, když budete mít kde myslivost vykonávat. Nejčastější možností je vstoupit do nějakého okresního mysliveckého spolku, což vám

zajistí povolenku k lovu. Jenže najít myslivecký spolek, který by vás přijal za člena, není v posledních letech jednoduché. Myslivecké spolky bývají semknutou skupinkou přátel nebo známých a jsou ostražití vůči zájemcům o členství, které neznají.

Pokud se vám nepovede vstoupit do mysliveckého spolku a zároveň vás na myslivost nezajímá péče o zvěř a stavění posedů, ale pouze lov, můžete si povolenku k lovu koupit. Na serveru myslivost lze nalézt povolenku třeba za cenu třiceti tisíc korun. V ceně je možnost ulovení jednoho jelena, tří samic nebo mláďat jelena bez trofeje, jednoho srnce, jednoho kusu vysoké a neomezené divočáky.

Pro myslivce ale ulovením zvěře práce nekončí. Po něm je mrtvému zvířeti oddělena hlava, vyvrženy vnitřnosti, maso je zpracováno na zvěřinu. Z hlavy je vypreparována trofej – hlava se vyváří a lebka bělí. Pokud na to nejste doma vybaveni, je lepší zaplatit preparátorovi nebo jinému myslivci, který na to má nástroje a prostředky, aby trofej vypreparoval za vás.

Mgr. Zdeňka Kovářiková vystudovala žurnalistiku a sociální a kulturní ekologii na Univerzitě Karlově.

Václav Nejman

Myslivost ve městě

Praha a myslivost jsou spolu provázány historicky. Některé z významných zelených ploch hlavního města se dochovaly do dnešní doby právě díky myslivosti. Jedním z příkladů je Kunratický les, který je spjatý s českým králem Václavem IV., který toto místo využíval k odpočinku a lovu. Dokonce vybudoval sídlo Nový hrad, jehož zbytky zde mohou návštěvníci lesa obdivovat dodnes.

Dalšími příklady míst, které vznikly a zachovaly se díky myslivosti, jsou Královská obora Stromovka a Obora Hvězda. Na obou místech, jak již název „obora“ napovídá, byly chovány různé druhy zvěře, z níž největší dominantou byla zvěř královská neboli zvěř jelení.

Na ostatním území Prahy s postupným rozvojem a zvětšováním hlavního města byly

zeleň, zvířata a myslivost vytlačovány do okrajových částí až do dnešní podoby. V současnosti naleznete kolem Prahy zelený prsteneček přírody.

Jednotlivá místa, kde se provozuje myslivost, se nazývají „honitby“ a v současnosti jich v Praze naleznete okolo dvaceti. Protože je potřeba provozovat myslivost i mimo hranice honiteb na tzv. „nehonebních pozemcích“, vydává patřičná povolení orgán státní správy, který sídlí na Magistrátu hl. m. Prahy. Ten také dohlíží na to, aby provozování myslivosti na území města bylo v souladu s platnou legislativou.

Honitby v Praze provozují především myslivecká sdružení, která fungují podobně jako neziskové organizace, a jejich povinností je pečovat o zvěř na daném území. V mysliveckém sdružení bývá často velmi pestrá společnost lidí, kteří se ve volném čase věnují myslivosti. Mezi těmito lidmi naleznete různorodá povolání (např.: lesníky, doktory, veterináře, policisty, profesionální sportovce, stavaře atd.). Členy mysliveckých sdružení spojuje především zájem o přírodu a dění kolem ní.

V přírodě můžete potkat i některé stavby postavené pro účely myslivosti, jako jsou posedy či krmelce. Tato zařízení jsou velmi často ničena neukázněnými návštěvníky. Přitom

Jedním z úkolů myslivců v Praze je regulace nutrií.

slouží pro bezpečný lov a pozorování zvěře (posedy) či pro dodávání krmení zvířatům v zimě, kdy mají nouzi o jídlo (krmelce).

Často se stává, že především rodiny s dětmi dávají do krmelců zvířatům něco na zub. Než tak učiní, velmi doporučujeme, aby si na internetu přečetli, které potraviny do krmelců patří a které naopak ne. Především tak situací, že se jejich dobrý úmysl otočí a skončí špatně (například úhynem zvířete).

Současná laická veřejnost toho o myslivosti moc neví. Proto se myslivci věnují i ekologické výchově a osvětě. Pořádají během roku mnoho přednášek a osvětových akcí pro školy a veřejnost, kde lidem poodhalují, co se za pojmem myslivost skrývá.

Kromě osvětových činností se věnují myslivci i kulturním a sportovním akcím, jako jsou například plesy a trubačská vystoupení s loveckou hudbou či střelecké závody. Velmi známý je například koncert mysliveckých trubačů v pražském Rudolfinu, který se nazývá České myslivecké Vánoce. Na tomto koncertu vystupují desítky trubačů, a protože se koná každý rok před Vánoci, mezi návštěvníky rodmýchá pravou vánoční náladu.

V průběhu historie se Praha zvětšovala, rozrůstala a postupně mizely zelené plochy. Lidé takto spoustu druhů zvířat vytlačili ven z města. Některé druhy zvířat se naopak životu ve městě přizpůsobily a velmi se jim zde daří. Jedná se například o divoká prasata, straky, nutrie a jiné. Aby se tato zvířata nepřemnožila, regulují jejich početní stav právě myslivci lovem.

Lov je v očích veřejnosti brán jako velké zlo. Jen málo lidí si uvědomuje, že je nutností. Že je zvířat v dané lokalitě více, než je únosné, což se dá snadno rozpoznat podle vzrůstajících konfliktů s lidmi (zranění psi, zničené

zahrady...) a podle vysokých škod způsobených na přírodě (okousané stromky, rozryté louky...).

Velmi specifický je lov divočáků. Jsou to velmi chytrá zvířata, která se dokonale přizpůsobila životu ve městě. Trvale byste je mohli potkat na lokalitách vzdálených necelé čtyři kilometry od Václavského náměstí. Rychle si uvědomí, kde jsou v bezpečí a kde si musí dávat pozor. Potravu nachází po Praze všude. Spousta lidí, kteří mají zahradu, vyhazuje zbytky za plot (trávu, popadané ovoce atd.) a tím vytvářejí ideální jídelníček právě pro divočáky. Ti pak po konzumaci tohoto odpadu vnikají skrz ploty do zahrad, kde hledají opět něco na zub.

Na lov divočáků vyrazí myslivci v noci, ale chytrost divočáků a všudypřítomná veřejnost jim to znesnadňuje.

Pražskou přírodou se také velmi úspěšně šíří i nepůvodní zvíře, nutrie říční. Svou činností ničí břehové vegetace a narušuje břehy potoků a vodních nádrží. Proto Magistrát hl. m. Prahy vydává myslivcům povolení pro regulaci nutrií. Nutrií byste napočítali na území hlavního města stovky kusů.

Provozovat myslivost ve městě, potažmo v Praze, je velmi odlišné od jiných částí naší republiky. Zvířata a myslivci zde naráží na

velký civilizační tlak ze strany veřejnosti. Vysoká návštěvnost přírody a velký počet volně pobíhajících psů enormně stresují volně žijící zvířata.

Dokonce ani v noci zvířata nemají klid. Velmi často potkáte návštěvníky lesa i v jednu hodinu ráno. Přitom myslivci pro lov mohou využívat nejlépe noční nebo velmi brzké raní hodiny.

Smutnou povinností myslivců je také řešit následky dopravních nehod, při kterých byla sražena zvěř. Ve většině případů musí zvíře usmrtit, protože zranění způsobené vozidly bývají velmi často vážná bez možnosti vyléčení.

Na závěr bych chtěl říci, že jako řešení problémů myslivosti v Praze do budoucna vidím větší osvětu a povědomí lidí jak se k přírodě chovat, aby se ten tlak zmírnil. Ten, kdo by měl zájem se o myslivosti něco dozvědět, se může účastnit některých akcí, které pořádají třeba Lesy hl. m. Prahy, či navštívit Českou zemědělskou univerzitu, fakultu lesnickou a dřevařskou, kde myslivost dokonce vyučují.

Ing. Václav Nejman je vedoucí Střediska Ekologická výchova Lesů hl. m. Prahy.

Klára Hlubocká

Otravné otravy

Pokládání otrávených návnad v přírodě je zakázáno od 60. let 20. století a trestným činem je od roku 2001. Přesto jde o jev, který z českých luhů a hájů stále nevymizel.

Každý rok zaznamenáme kolem 25 případů otrav, při kterých zahyne kolem 100 zvířat. Nejen dravců, lišek a kun, ale velmi často i psů a koček. Policie případy nyní vyšetřuje jako trestný čin týrání zvířat, postihy proto nejsou zas tak zanedbatelné.

Nicméně stále je problém pachatele usvědčit a dostat až před soud. Většinou se sice ví, kdo by to tak asi mohl být, problém je mu to dokázat. Divoká zvířata nemohou poskytnout svědectví, okolí podezřelého zase většinou nechce. Ať z obavy o svoji bezpečnost, nebo kvůli rodinné příslušnosti. Proto

Luňák v typické zkřechované poloze po otravě karbofuranem.

je, pokud chceme tento zlozvyk vykořenit, nutné překročit svoji komfortní zónu. Pokud možno policii podat svědectví, informace, které mohou vést k osobě pachatele.

Svědčit se dá i pod ochranou, můžeme využít práva zůstat v anonymitě. Hodně často se toto neví, lidé se hlavně na malých vesnicích bojí, raději si vše nechají pro sebe a policie tak nemá čeho se chytit.

Proto prosíme všechny lidi, kterým není příroda už tak dost člověkem zkoušená

lhostejná, pomozte. Pokud se povede několik případů dotáhnout do zdárného konce, trávení ztratí punc nepostižitelnosti a traviči si budou svou aktivitu mnohem více rozmýšlet.

Pomůže také, když mají lidé při procházkách v přírodě oči otevřené, a pokud naleznou něco podezřelého, ví, jak se správně zachovat. Každý odhalený případ a jeho následné

vyšetřování má výrazný preventivní účinek. Na většině míst, kde jsme byli a případ otravy s policií řešili, už se v následujících letech trávení neopakovalo.

Pokud někdo najde mrtvé nebo zraněné zvíře, tak rozhodně NIKDY na něj nesahá holýma rukama! Jestliže na mrtvá zvířata budeme sahat holýma rukama, hrozí dvě věci: můžeme se infikovat my sami, nebo můžeme zničit důkazy, pokud se bude jednat o trestný čin.

Ideální je nesahat na nalezená zvířata vůbec a postupovat podle návodu, který je v naší příručce Ptačí kriminalita. Ke stáhnutí zdarma například zde: karbofuran.cz/akt.php?77.

Základní sdělení je asi takovéto: Najde-li někdo zraněné, živé, divoce žijící zvíře, volá okamžitě na nejbližší záchrannou stanici. Kontakty lze nalézt na www.zvirevnouzi.cz nebo si můžete stáhnout aplikaci, která sama vybere podle polohy telefonu nejbližší záchranné stanice. Ať už najdete malého ptáčka, nebo zraněného jelena, vždy je třeba postupovat podle pokynů pracovníků.

Nicméně teď na jaře tu ještě máme kauzu mláďata. Věčné téma. Když najdu „opuštěné“ ptáče, malého zajíčka, srnče atp., potřebuje moji pomoc, nebo jen v klidu čeká na své rodiče, kteří o něm vědí a tudíž můj zásah je

spíš na škodu než k užitku? Problematiku nalezených mláďat lze přehledně nalézt třeba zde: www.vydry.org/kdy-zvirata-potrebuji-nasi-pomoc/.

Pokud někdo nalezne zraněné či ztracené domácí zvíře, tak může nález oznámit buď na Policii ČR, Městské policii, která většinou odchyt zajišťuje, nebo na příslušnou veterinární správu. Ti by se o zvíře měli postarat.

Pokud je zvíře mrtvé, záleží hodně na situaci. Pokud najde někdo sraženou/mrtvou srnu, zajíce, divočka atd., může zavolat na nejbližší myslivecké sdružení, kterému tzv. lovná zvěř náleží. A měli by se postarat i o likvidaci kadaveru. Ale nalezne-li někdo mrtvého jedince chráněného druhu – např. šakala, vlka, rysa –, potom je nutné na místo volat nejdříve Policii ČR. Ta rozhodne, co se zvířetem dál.

Pokud najde někdo mrtvého dravce, krkavcovitého nebo šelmu – lišku, kunu, vydru, kočku, psa –, jak leží poblíž nějakého jiného mrtvého zvířete či nějakých živočišných zbytků, vajec atd., jedná se o jasné podezření na otravu. V tom případě na místě na nic nesaháme, pokud možno se tam dále nepohybujeme, místo opustíme stejnou cestou, kterou jsme k němu přišli. Je dobré si nález vyfotit, zaznamenat polohu a nález oznámit neprodleně na kontakty České společnosti ornitologické.

Pokud najdeme mrtvého dravce v typické pozici pro otravu, ležícího na břiše nebo na zádech, s roztaženými křídly a křečovitě sevřenými pařáty, někde volně v terénu, ne poblíž silnice nebo elektrického vedení, a najdeme u něj v teplém ročním období mrtvý hmyz, je to zase jasné podezření na otravu. Postup je stejný jako v předchozím případě.

Pokud najdeme více mrtvých zvířat u sebe z výše jmenovaných kategorií, je tu opět podezření na otravu, tudíž je třeba nález oznámit na České společnosti ornitologické.

Další věc, co je podezřelá, je nález návnady – mrtvého zvířete nebo jeho části, která má změněnou barvu. Je něčím politá, posypaná. Pokud najdeme v přírodě vejce, která mají v sobě díрку nebo jsou nakrápnutá a vevnitř je vidět obsah fialové barvy, jedná se zase o otrávená vejce. Dírky bývají zakápnuté voskem nebo přelepené izolepou. V tomto případě opět na nic nesaháme a ihned nález ohlásíme.

Pokud nalezneme ptáky zastřelené, s viditelnými průstřely na peří, pařátech atp., či ptáky chycené do želez, jestřábích košů či jiných pastí, je třeba i toto neprodleně ohlásit České společnosti ornitologické.

Ve všech těchto případech ale prosíme nálezce o absolutní mlčenlivost, nesdílet svůj

nález ihned na sociální sítě, protože tím může dojít a dochází k maření vyšetřování.

Pokud je podezření na otravu, je nutné zabránit přístupu na místo nálezu dětem a domácím zvířatům. Většinou je zneužíván prudký a nebezpečný jed karbofuran, který působí i ve velmi malém množství a léčba není vždy úspěšná.

Pokud najdete na poli, louce či lesním pozemku anebo v jeho blízkém okolí velké množství mrtvých hlodavců, znamená to, že plocha byla ošetřena rodenticidem, a v tom případě má hospodářský subjekt za povinnost mrtvé hlodavce odstraňovat. Ohlásit to můžete na příslušný městský úřad, odbor životního prostředí nebo na místně příslušnou pobočku ČIŽP.

Mrtví hlodavci jsou nebezpečím pro zvířata, která se jimi živí – dravce, sovy, lišky. Ti se mohou sekundárně otrávit požitím těchto otrávených nebo přiotrávených, ještě žijících hlodavců. Stejně nebezpečí potom hrozí i psům a kočkám. Pokud u takto ošetřené plochy najdete i mrtvá zvířata necílových druhů – např. dravce, sovy, čápy a jiná zvířata –, je nutné nález oznámit buď na kontakty ČSO, nebo na ČIŽP.

Děje se to i v Praze? K otrávám zvířat dochází na celém území naší republiky, Prahu a okolí

nevyjímaje. Z poslední doby máme zaznamenanou otravu psa karbofuranem v lokalitě Lipence. Fenka bohužel i přes okamžitou péči veterináře uhynula.

Loni byly nálezy v oblasti Klánovic a Šestajovic, kde někdo otrávil pět kání lesních a jednoho jestřába. I v tomto případě se jednalo o zneužití přípravku s karbofuranem. Šokující na tomto případě byl fakt, že všechna zvířata byla nalezena v prostoru malého remízku mezi oběma obcemi, na volně přístupném místě v oblasti, kde se běžně pohybují lidé a jejich zvířata při procházkách. Navíc jsme zde pod stromkem našli i lahvičku s jedem! Je velké štěstí, že ji neobjevily děti, které na mrtvé dravce upozornily rodiče, a ti pak následně nás. Nedovedu si představit, kdyby na lahvičku sahaly, nedejbože ji otevřely a potřísnily se...

V širším okolí Prahy pak máme zaznamenaný případy otrav ve Středočeském kraji, ať je to Příbramsko, Kolínsko, nebo Mladoboleslavsko.

Jak se poznává, že je zvíře otrávené? Pokud je zvíře otrávené, uhynie většinou poměrně rychle a je v dobré kondici. Nemá na sobě žádná viditelná zranění, jako např. zástřely nebo zlomeniny. Většinou leží volně na poli nebo louce, protože jej jed zasáhne tak rychle a fatálně, že se nestihne nikam schovat,

Nastražené otrávené vajíčko. Rozhodně na něj nesahejte!

zalézt, tak jak by to normálně udělalo. Pro ptáky je typická pozice vleže na zádech nebo na břiše, křečovitě sevřené pařáty, poloroztažená křídla. Hlava bývá zvrácena buď na záda, nebo pod břicho. Často můžeme u hlavy vidět zvrátky, někdy bývá v zobáku vidět i kus navenady. Někdy má v pařátech sevřený kus trávy, někdy nahrabanou trávu, hlínu či listí.

Typičtí zástupci ptačích druhů, kteří se stávají obětí otrav, jsou dravci – orli mořští i královští, káně lesní, luňáci červení i hnědí, motáci pochopi, lužní, jestřábi lesní nebo poštolky obecné. Dále velmi často nalézáme mrtvé krkavce velké nebo straky obecné. Doplatí na to, že si chtějí jídelníček zpestřit kusem masa nebo vejcem.

Pro savce je typická pozice na boku, kdy zase hlava je křečovitě natažená dopředu, často je vidět polorozevřená tlama, tzv. křečovitý úšklebek. Často se u tlamy také naleznou zvratky. Pod končetinami bývá vidět uhlašená hlína, jak zvíře v křeči hýbalo končetinami. Ocas u lišek nebo koček bývá toporně natažený a naježený. Vydry nalézáme ležet na boku v potoku poblíž rybníčka, kde někdo dal návnadu na hráz. Někdy se majitelé rybníků uchýlí i k nalíčení želez, ta bývají většinou pod výtokem z rybníčku, na cestě, kudy vydra do rybníka chodí. Použití želez je velmi nebezpečné, a pokud by se do nich chytíl pes nebo dítě, může to mít na jejich končetiny fatální následky. Stejně tak bohužel dopadnou i čápi nebo vydry.

U nás je zatím nejčastěji ve volné přírodě zneužívaný karbofuran, jed, který se dříve používal v přípravcích s názvem Furadan. V celé Evropské unii je od roku 2008 zakázán, nesmí se používat, prodávat ani skladovat. Stále ale existují mezi lidmi zásoby z minulých dob.

Navíc víme, že mimo EU je tento přípravek dále vyráběn a používán. Existuje i černý trh, kde si jej zájemce z EU může opatřit.

V případech, kdy někdo líčí návnady na psy a kočky, většinou v příměstských venčících oblastech, většinou používá jedy, které jsou v přípravcích na trávení slimáků nebo myši. Jejich použití není většinou pro organismus teplokrevného zvířete tak fatální, jako použití karbofuranu, ale i tak se jedná o vysoce nebezpečné látky a může dojít k usmrcení zvířete i přes poskytnutou veterinární péči. V každém případě při podezření na otravu je nutný okamžitý převoz k veterináři, pokud možno i s návnadou. Pro lékaře je sštěžejní vědět, z jaké skupiny pochází látka, kterou pes/kočka pozřeli, aby mohl zahájit protiléčbu.

Karbofuran působí velice rychle, v řádu vteřin až minut. Pokud pes něco na procházce sežere a nastanou u něj brzy po požití níže popsané příznaky, na nic nečekejte a zabezpečte jeho rychlý převoz k veterináři. Bude to pro jeho přežití zásadní, hraje se tady opravdu o každou minutu!

První příznaky bývají neurologické, typické jsou změny v chování, zvíře reaguje neadekvátně na podněty z okolí. Může být dezorientovaný, lekávé, často je světloplaché. Může být i agresivní, nebo naopak

bojácné. Poté se přidá (nebo podle množství jedu následuje ihned po pozření) nevolnost, zvracení, třes, křeče. Typické jsou zúžené zorničky, tzv. hadí oči. Pokud se zvíře dostane až do tohoto stadia, ne vždy je léčba úspěšná.

V okolních státech jsou zaznamenány i případy, kdy byl na trávení zneužit jiný jed, většinou ze skupin rodenticidů nebo i „jen“ obyčejný fridex, ale v naší republice tomu zatím tak není. Nebo o tom nevíme. Ne všechny případy zaznamenáme, je to jen pověstná špička ledovce. Statistický odhad je, že se dozvíme o 5–10 % všech případů. A to se jedná většinou jen o případy nelegálního trávení ve volné přírodě. Pak tu máme ještě bohužel ne zase tak zřídka případy, kdy si zvířata navzájem tráví sousedé. Ale to už je jiné téma.

Foto: Klára Hlubocká / Česká společnost ornitologická

Klára Hlubocká pracuje v České společnosti ornitologické jako psovodka.

Jan Moravec

Uhříněveská obora

Od počátku 18. století máme k dispozici také mapové podklady; i v nich je lesní porost nazýván bažantnicí. Teprve v 19. století se objevuje současně i označení obora (z počátku jen pro východní část lesa). Klasickou oborou, tedy oploceným prostorem sloužícím

Cesta oborou je stará 200 let.

k chovu a lovu spárkaté zvěře, však „obora“ pravděpodobně nikdy nebyla.

Uhříněveskou oboru najdeme na severním okraji Uhříněvsi, po obou březích Říčanského potoka. Ze starých map víme, že její plocha se průběhu času měnila, ale ne nijak drasticky. Ještě v první polovině 19. století dosahovala na jihozápadní straně až k tehdejší císařské silnici (dnešní ulice Přátelství)

a zabírala i část prostoru pozdějšího cukrovaru, dnešního Nového náměstí s radnicí. Naopak na severu, směrem k židovskému hřbitovu a podél Říčanského potoka, se „obora“ postupně rozrůstala (současné plochy dosáhla až po polovině 20. století, jde

Turistická trasa vás provede přes mostek.

tedy o porosty poměrně mladé).

Daleko zásadnějších proměn doznal prostor podél Říčanského potoka. Na první pohled upoutá – zejména při pohledu na mapu či letecký snímek – rozlehlá bezlesá enkláva uprostřed obory. Zde býval ještě v 18. století rybník (v lese při severozápadním okraji je dosud dobře patrná jeho hráz). Po jeho zrušení se zde rozkládaly přírodovědně hodnotné

Mít u zámku nějakou tu oboru či bažantnici patřilo ve šlechtických kruzích přinejmenším od dob renesance k „dobrým mravům“. Však hony patřily v té době k nejoblíbenějším aristokratickým kratochvílím. Dnes jsou tyto bývalé panské obory mnohdy významnými přírodními lokalitami. Obora v Uhříněvsi na východním okraji Prahy není výjimkou.

Kdy při uhříněveském zámku, jež je dnes součástí areálu Výzkumného ústavu živočišné výroby, obora vznikla, se neví. První záznamy o „bažantnici“ pocházejí z roku 1623. Tehdy již existovala, za její zakladatele lze tedy s největší pravděpodobností považovat Smiřické ze Smiřic, na přelomu 16. a 17. století jeden z nejbohatších šlechtických rodů království, kteří uhříněveské panství vlastnili v letech 1579–1621.

nivní louky, které však byly počátkem 80. let 20. století rozorány a přeměněny v pole.

Pole bylo pro oboru velkou zátěží i estetickým šrámem, a tak je moc dobře, že se nedávno podařilo prosadit jeho opětovné

Pyramidální dub coby pozůstatek výsadeb z 20. let 20. století.

erozí; přesně taková místa ke svému hnízdění potřebuje například ledňáček.

Roku 1982 byla „Obora v Uhříněvsi“ prohlášena chráněným přírodním výtvozem (dnes přírodní památka).

To právě pro ledňáčky!

Chráněné území má rozlohu 34,4 hektaru a zahrnuje pouze les a potok, plocha bývalých luk je jeho ochranným pásmem. Cílem ochrany je „cenný soubor přirozených lesních společenstev (habrové doubravy a střemchové jasaniny) se starými duby a bohatým bylinným a keřovým patrem“. Zejména střemchová jasanina v koridoru podél potoka je považována za jednu z nejlépe dochovaných v okolí Prahy.

zatravnění. Ještě hůře dopadl pás nivních luk podél potoka nad rybníkem, který je dobře vidět například na katastrální mapě z roku 1841. Ve směru od Uhříněvsi zde dnes naleznete postupně zahrádkářskou osadu, čistírnu odpadních vod a rekultivovanou skládku.

Významným fenoménem území je Říčanský potok. Zajímavý je zejména v úsecích, kde jsou jeho vysoké hlinité břehy ohlodoné

Jenže ono s tou přirozeností je to tu všelijaké. Druhá skladba zde předpokládaným přirozeným porostům zhruba odpovídá (najdeme tu samozřejmě i druhy dřevin, které sem „nepatří“, jako je smrk, modřín, akát, borovice či dub červený, ale ty jsou zastoupeny

Ale daří se tu i jiným ptákům (holub hřivnáč).

jen málo; nejvíce je zde borovice – 2,3 %), ale struktura lesa je výsledkem staletí trvajícího lidského hospodaření a několika zásadních zvratů v jeho pojetí v posledních 150 letech.

Nejstarší zprávy o zdejším hospodaření máme z 1. poloviny 19. století; ty mluví o porostu složeném výhradně z listnatých dřevin, z většiny části obhospodařovaném jako pařezina s obmýtím 20 let. Což znamená, že se

stromy kácely ve věku 20 let a nechávaly se obzrát od pařezy. Výsledkem bylo v podstatě permanentní houští. Lesníci nazývají takový les lesem nízkým. Právě takový porost býval typický pro bažantnice (bažantům mlaziny vyhovují), ale setkat se s ním bylo

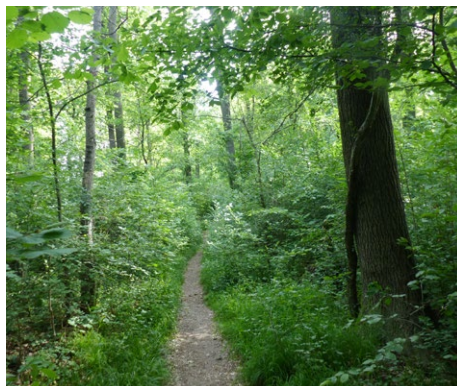

V podrostu dominuje javor.

možno například i v selských lesích, využívaných primárně na palivo.

K první zásadní změně v hospodaření došlo v 80. letech 19. století, kdy se začaly ve větší míře vysazovat již zmíněné jehličnany, později i různé exoty, a obmýti se prodloužilo na 80. let. Z „obory“ se postupně stával klasický hospodářský les, tak jak ho známe dnes.

Další změna nastala o sto let později, po vyhlášení chráněného území. Jakákoli péče o les v podstatě ustala. Ano, takto si mnohý představuje rezervaci. Jenže ono je to složitější. Po pár desetiletích se zjistilo, že druhová rozmanitost výrazně klesá, a co hůře,

V tomhle dub nezmlazuje.

světlo milný dub coby klíčová dřevina obory v hustém temném lese vůbec nezmlazuje.

V podrostu dnes dominuje javor, ve stromovém patře (i mimo jasaniny) jasan. A tak se roku 2015 v oboře opět po letech začalo kácet. Místy docházelo k prořezání porostu, místy k vytváření „kotlíků“ (menších pasek). Reakce veřejnosti na sebe nenechaly dlouho čekat. Barbarství, neúcta k přírodě...

Hraniční dub.

Hněv byl samozřejmě směřován hlavně na lesníky, byť ti v tom byli úplně nevinní; o kácení rozhodl a prosadil jej orgán ochrany přírody. Nedosti na kácení, ony se tu ještě nechávají obludně vysoké pařezy. Nejen že nám to tu devastují, ke všemu ani práci neodvedou pořádně, bylo (a někdy dosud je) slyšet. Jenže i to je záměr orgánu ochrany přírody. Právě stojící torza mrtvých stromů jsou klíčová pro řadu druhů ve dřevě se

Historicky cenný židovský hřbitov.

stromům v Praze. Jeho stáří bývá odhadováno na 350–400 let.

Uvádí se, že jde o jeden ze stromů, zmiňovaných v hraničním protokolu z roku 1662, jímž se stanovovala hranice mezi panstvími Uhříněves a Škvorec; odtud i jeho jméno. Nepodařilo se mi zatím dostat k přepisu znění

Altán na křižovatce cest.

tohoto protokolu, ale o tvrzení si dovoluji mít jisté pochybnosti; přijde mi velmi zvláštní, že by hranice uhříněveského panství vedla pouhého půl kilometru od zámku.

Dalších šest chráněných dubů se nalézá při jižním okraji obory, na pravém břehu Říčanského potoka pod Novým náměstím. Jejich stáří je odhadováno na 200 let, největší z nich má obvod kmene přes čtyři metry.

Na severozápadním okraji obory se nachází židovský hřbitov. Leží již mimo chráněné území, přesto je nedílnou součástí zdejší zeleně, stále více a více obklopané zástavbou. Historicky cenný hřbitov je dnes ve velmi dobrém stavu. Bez zajímavosti není, že na tom mají svoji zásluhu i ochránci přírody. Prvními, kdo se v 80. letech 20. století začali o tehdy zpustlý hřbitov zajímat a zahájili zde rekonstrukční a údržbové práce, byli členové 4. pražské základní organizace Českého svazu ochránců přírody.

Západní část obory je protkána pravoúhlou sítí cest, sbíhající se k malému pahorku s altánem. Toto uspořádání zde v takřka nezměněné podobě existuje již 200 let! I v jiných částech lesa však najdeme poměrně hustou síť cest a pěšin. Napříč oborou prochází červená turistická značka z Uhříněvsi do údolí Rokytky a po jejím západním okraji modrá turistická značka, souběžná s naučnou stezkou Dubeč-Uhříněves. Stezka, seznamující s přírodními i historickými zajímavostmi přírodního parku Říčanka, vznikla již před více než dvaceti lety, její současná podoba je dílem Českého svazu ochránců přírody „Natura Quo Vadis?“.

Ing. Jan Moravec je pracovník Českého svazu ochránců přírody.

rozmnožujícího – mnohdy i velmi vzácného – hmyzu.

V oboře či jejím bezprostředním okolí se nachází několik památných dubů. Ten největší, tzv. Hraniční dub, najdeme vpravo při cestě skrze oboru z Uhříněvsi do Netluk, těsně předtím, než dojdeme k poli. Se svými více než pěti metry obvodu kmene a zhruba 30 metry výšky patří k nejmohutnějším

Nový přírodopisný film Planeta Praha

Dobrodružnou cestu a seznámení se s „obyvateli“ Prahy, které lidé doposud přehlíželi, slibují autoři nového a **jedinečného celovečerního dokumentu Planeta Praha se zvířecími hrdiny v hlavní roli.**

Celkem dva roky sledovali filmaři v rušné metropoli často na dohled památek život v „pražské divočině“. Petřín, břehy Vltavy, Karlův most či park Stromovka, ale i odlehlé periferie jsou ve filmu zachyceny jako domovy mnoha rozmanitých živočichů. Příroda Prahy je mnohem bohatší, než si lze představit, jak ukazuje nový unikátní dokument od tvůrců úspěšného filmu Planeta Česko. Komentář k filmu Planeta Praha namluvil herec Jiří Macháček, **snímek do kin vstoupí 4. srpna.**

Stejně jako předchodzí dokument Planeta Česko se statisícovou návštěvností v kinech, milionovou sledovaností televizní premiéry a řadou filmových ocenění včetně nominace na Cenu pro nejlepší evropský dokumentární film pro děti a mládež (ECFA Award 2018) je Planeta Praha určena pro diváky v každém věku a celým rodinám. Za vzrušující podívankou na pražský mikrokosmos stojí zkušený

filmový štáb režiséra Jana Hoška, producenta Radima Procházky a kameramana Jiřího Petra.

Planeta Praha nabídne skrze zvířecí hrdiny zcela nový pohled na pražská místa, kde by člověk pořádnou divočinu stěží čekal. Slípka zelenonohá se odvázně uhnízdila v odkalovací nádrži bubenečské čističky, sokol stěhovavý pro změnu hnízdí na komíně v Holešovicích, souboj mufloních samců probíhá v areálu Thomayerovy nemocnice v Krči a myšice křovinná se narodila kousek od hrobu Franze Kafky na Novém židovském hřbitově.

Málokdo by také tušil, že Petřín, ostrov zeleně v samém srdci hlavního města, je exkluzivním pražským domovem plcha velkého, který tu možná žil dříve než lidé, a nádrž Slatina v Dubči slouží jako nocoviště pro statisíce středočeských špačků. Neúprosný souboj o potravu probíhá v trojské ZOO, kam létají tajně na oběd volavky popelavé. A pak je tu také v Praze nikdy nezamrzající Vltava, kvůli které někteří ptáci přestali migrovat na jih.

Film Planeta Praha produkuje společnost Kuli Film, jeho koproducenty jsou Česká

Foto: Ondřej Prosický

televize a i/o post. Podpořily jej Hlavní město Praha, Fond kinematografie, Norské fondy, Pražské služby, Pražská plynárenská a Městská část Praha 5. Distributorem je Aerofilms. Hlavním odborným garantem je časopis Fórum ochrany přírody.

Teaser zde: youtu.be/iBkq05J65lc.

Putovní výstava Ne! v přírodě

Na začátku tohoto roku jsme započali putovní výstavu fotografií, jež vznikly jako jeden z mnoha výstupů k osvětové kampani Ne! v přírodě. Kampaň má za cíl upozorňovat na nevhodné chování některých návštěvníků pražských lesů a parků.

Zájemci o výstavu se mohou ozývat producentovi výstavy Jaroslavi Vackovi na e-mail jarovacek@gmail.com nebo kontaktní osobě zadavatele Ing. Vendule Audolenské na e-mail vendula.audolenska@praha.eu.

Výstava obsahuje celkem 12 velkoformátových fotografií na dibondových deskách, kdy každá fotografie reprezentuje jiné téma. Zároveň pro každé téma byla vybrána jiná známá osobnost z řad známých umělců, herců a sportovců.

Těšit se tak můžete například na Dagmar Havlovou prezentující téma vjezdu motorizovaných prostředků do lesů či Davida Krause, jehož tématem je hluk v přírodě. Dalšími oslovenými osobnostmi jsou Ben Cristovao, Sharlota, Tonya Graves, Eva Samková, Andrea Kerestešová-Růžicková, Přemek Forejt, Jiří Korn, Kateřina Sokolová, Matěj Ruppert a David Svoboda.

Každá fotografie je opatřena vysvětlujícími informacemi v českém i anglickém jazyce. Součástí zápůjčky jsou také samostatně stojící dřevěné stojany.

Praha vydala novou knihu pro děti ZUličníci 2

Autorem nové dětské knihy ZUličníci 2 je fotograf Matěj Dereck Hard. Snahou autora je ukázat dětem poutavou formou, jak se nemají chovat v přírodě. Na fotografiích se ve dle roztomilých postaviček hlavních hrdinů, rodiny Píkových, objeví také herec a hudebník Adam Mišík či rapperka Sharlota.

Ústřední téma druhého dílu ZUličníků s podtitulem Toulky noční přírodou vychází z osvětové kampaně Ne! v přírodě, která upozorňuje na nevhodné chování některých lidí v přírodě.

„Touto knihou navazují hned na dva své podešlé projekty. Jedná se o pokračování mé autorské fotografické pohádky ZUličníci a zároveň také plynne navazují na osvětovou kampaň Ne! v přírodě, jež vznikla v roce 2021 pro Hlavní město Praha. Pro Prahu vznikl i druhý díl ZUličníků, který si klade za cíl dětem přitažlivou formou ukázat, jak se chovat a nechovat v přírodě. Za mě ideální spojení, moc rád totiž tvořím pro nejmenší a zároveň mi velmi záleží na přírodě a životním

prostředí,“ popisuje mladý talentovaný fotograf a art direktor Matěj Dereck Hard.

První díl pohádky ZUličníci, určené především předškolákům, vyšel v roce 2016 a jednalo se o čistě autorskou práci. Matěj Dereck Hard stál kromě fotografií také za příběhem pohádky. Stejně tak tomu je i u druhého dílu, jehož vzniku předcházely dlouhé měsíce příprav.

Hlavními hrdiny jsou opět malíci a dobroserdeční chlupatí tvorečkové, kteří běžně žijí ve všech městech po celém světě. Druhý díl mapuje další osudy rodiny Píkových, jež se v předchozí knize rozhodla odstěhovat z města do lesa. Příběh není nikterak úsměvný, ale jak už to v pohádkách bývá, bude mít šťastný konec.

Na přípravě knihy se kromě autora a jeho realizačního týmu podíleli také herec a zpěvák Adam Mišík se zpěvačkou a rapperkou Sharlotou, kteří společně ztvárnili mladý pár tropící v lese neplechtu. Postavičky ZUličníků

vytvořil v roce 2016 Jiří Propílek podle návrhů Matěje Rejla.

Pohádkovou knížku ZUličníci 2 vydává Hlavní město Praha, konkrétně Odbor ochrany prostředí MHMP, v limitovaném nákladu. Projekt má dobročinný přesah, sto výtisků totiž doputovalo do dětských domovů jako symbolický dárek ke Dnu dětí.

Kniha bude pro zájemce zdarma k dispozici na rozličných akcích pořádaných Odborem ochrany prostředí Magistrátu hlavního města Prahy.

Poskytování informací o životním prostředí v Praze

portalzp.praha.eu, portalzp.praha.eu/rocnkyzp, portalzp.praha.eu/rychleinformace,
geoportal.praha.cz/cs/atlas-zivotniho-prostredi, portalzp.praha.eu/infomaterialy

Posledním finalizovaným a distribuovaným výstupem v řadě ročenek „Praha životní prostředí“ je vydání za rok 2019, aktuálně probíhá příprava vydání 2020 a 2021. Vydání zahrnuje vždy komplet materiálů v tištěné a elektronické podobě, tedy tištěnou a elektronickou verzi souhrnné brožury (také v angl. mutaci), mapové přílohy a dále podrobnou elektronickou verzi (sadu kapitol k jednotlivým tématům).

Zejména školám, NNO a informačním centřům jsou určeny tematické mapy (Nakládání s odpady, Ochrana přírody a krajiny, Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta v Praze – místa realizace). Vydání map 2021–22 můžete získat v tištěné podobě (formát A1) nebo si je stáhnout v podobě elektronické (včetně podrobnější A0 verze).

V rámci série výstupů „Rychlé informace o ŽP v Praze“ je coby nejnovější k dispozici vydání 1/2022 (od pol. června), které obsahuje aktuální informace k naplňování Klimatického

plánu hl. m. Prahy a vybrané informace o vývoji ŽP v Praze v roce 2021.

V rámci Portálu ŽP doporučujeme mj. množství informačních a jiných materiálů v elektronické verzi pro veřejnost a zejména školy a rodiče s dětmi na adrese portalzp.praha.eu/evvoonline, nově také v cizojazyčné podobě. Najdete zde také sadu online přednášek k problematice EVVO se zaměřením na učitele EVVO a studenty pedagogických oborů.

V Praze za přírodou a NE! v přírodě

portalzp.praha.eu/zaprirodou,
portalzp.praha.eu/NEvprirode,
portalzp.praha.eu/infomaterialy

Informace jsou veřejnosti k dispozici jak v podobě tištěných informačních materiálů a publikací, tak i na internetových stránkách města. Pro letní sezonu budou k dispozici jak nové, tak i aktualizované informační materiály, některé také nově v cizojazyčné podobě.

Distribuční místa:

- » Informační centrum MHMP, Mariánské nám. 2, Praha 1;
- » Vstupní hala MHMP (naproti recepci) a prostory OCP MHMP (4. patro), Jungmannova 29;
- » Turistické informační centrum PIS - PCT, Rytiřská 12, Praha 1;
- » vybraná infocentra městských částí v Praze.

CO SE DĚJE V...

AGENTURA KONIKLEC

Pražské kameniště

V polovině května jsme po dvouleté covid pauze opět otevřeli info-akční stánek Kameniště na akci Českým krasem za Hagenem. Tu pořádá Správa CHKO Český kras v rámci Evropského dne chráněných území.

Pro návštěvníky stánku byly připraveny znalostní kvízy, soutěže i informační materiály o pražských a přípražských geologických a paleontologických lokalitách a prezentovali jsme také souhrn naší „covidové“ video tvorby o lokalitách. Děti i dospělí si mohli

najít vlastní skutečnou zkamenělinu v improvizovaném nalezišti vedle stánku a tu se pak pokusit určit.

Pro tvořivě zaměřené návštěvníky jsme připravili výtvarnou dílnu nejen s paleomalovánkami, ale i s možností vytvořit si model zkameněliny nebo pod odborným vedením zachytit na papír obřího amonita nebo hlavu hrozivě vyhlížejícího tyranosaura. Stánek navštívilo přibližně 400 návštěvníků, kteří přijeli převážně z Prahy.

www.barrandien.online/kameniste

Spolupráce se Skautským institutem – KlimaNaDoma

Koncem května jsme se Skautským institutem připravili projektový den v Základní škole Pošepného v Praze 4. Žáci 7. B důkladně prozkoumali bezprostřední okolí své školy

a hledali slabá místa, která nejsou dostatečně odolná vůči změně klimatu. Společně se pak sešli nad detailní leteckou mapou školy a jejího okolí, navrhovali drobná i větší opatření, jak okolí školy z hlediska adaptace na změnu klimatu vylepšit, a diskutovali úskalí realizace těchto opatření. Na podzim plánujeme pokračování projektového dne, kde žáci vyhodnotí měření teplot povrchů a další údaje, které do té doby získají podle naší metodiky KlimaNaDoma.

www.klimanadoma.cz

Pražské aleje v době změny klimatu

Ve spolupráci s autorem webu Pražské stromy Alešem Rudlem vzniká publikace zaměřená na zajímavé pražské aleje.

V ní mapujeme a podrobně popíšeme zajímavé pražské aleje a představíme je široké veřejnosti.

Zaměříme se na aleje historické (například jirovcovou alej v ulici Pod Kaštany), aleje ulic vnitřního města (třeba v Budečské ulici), aleje v sídelních celcích (třeba tu na Spořilově), aleje náměstí, parků, aleje spojené s významnými osobnostmi a spoustu dalších.

K publikaci vznikne i digitální nadstavba – dokumentační videoklipy. Na vybraných alejích

demonstrujeme nejen krásu stromořadí, ale i komplexní „klimatické služby“ a představíme možnosti jejich zachování a podpory.

Byli bychom rádi, kdyby publikace vyvolala další zájem o pražskou přírodu a inspirovala řadu obyvatel k vycházkám do alejí. Ostatně nejméně jednu takovou vycházku

v návaznosti na vydání knížky v září uspořádáme.

Startuje projekt Udržitelné domácí hospodaření s potravinami

Náš nový projekt Udržitelné domácí hospodaření s potravinami má řešit aktuální

spotřebitelská témata. Navážeme v něm na výsledky našich činností, kde jsme se zabývali problematikou odpovědného nakupování.

Nákupem však spotřeba spíše začíná, a proto chceme ukázat, jak efektivně a zodpovědně nakoupené produkty zpracovat, uchovat a skladovat. Zaměříme se přitom na pražské (obecněji pak „panelákové“) domácnosti, které mají pro efektivní ukládání potravin často horší podmínky.

Od konce června se tak budou na našich profilech na sociálních sítích objevovat graficky zpracované jednoduché i složitější tipy pro zpracování nakoupených produktů a jejich uložení pro příští spotřebu. Ukážeme také nový pohled na zdánlivě běžné a samozřejmé domácí činnosti. Můžete se těšit i na online kalkulačky, srovnávací videa a mnoho dalšího.

A kromě toho – portál poradme.se projde zásadní proměnou!

David Kunssberger

Foto: Agentura Koniklec a Aleš Rudl.

Supi jsou dokonalým produktem evoluce a plní v přírodě významnou roli zdravotní policie. Tito mrchožrouti dokáží zdechlinu

k 95% poklesu supí populace. Nikdy předtím nebylo lidstvo svědkem tak rychlého úbytku ptačího druhu. Na vině byl diclofenac – veterinární přípravek pro dobytek, který je pro supy silně toxický.

Indie zakázala používání diclofenacu pro veterinární účely v roce 2006. Jinde ale problém

zpracovat během několika desítek minut a díky tomu se do okolí nedostanou nebezpečné organismy. Pomáhají likvidovat ostatky uhynulých živočichů, regulují riziko přenosu chorob a chrání tak vodní zdroje před kontaminací.

Supům se ale poslední roky nedaří příliš dobře. Ani tak odolný tvor, jako je sup, se nedokáže bránit civilizačním vlivům.

Jednou z hlavních příčin úhynu supů je otrava. Počátkem devadesátých let v Indii došlo

přetrvává – v Africe pytláci záměrně tráví mršiny svých trofejí, aby se supi nad mršinami nehromadili a neprozradili polohu pytláků.

Jedna otrávená mršina slona může zabít i několik desítek supů. Otravy supů v kombinaci s fatálními zraněními například v souvislosti s elektrickým vedením nebo větrnými elektrárnami způsobily celosvětově až 65% úbytek supů za posledních třicet let.

„O supech a jejich ochraně je nutné mluvit. Tito úžasní ptáci mají nespravedlivě špatnou

pověst. Jsem rád, že se CCBC ve spolupráci s námi rozhodla jejich pověst vylepšit,“ říká ornitolog Jan Hanel ze Zoo Liberec.

Od dubna je tak v online knihovně CCBC dostupné video s názvem Supi – Superhrdinové. Kromě Zoo Liberec se na přípravách podílela také Zoo Ostrava. Obě zoo již několik

let úspěšně vypouštějí odchovaná mláďata supů zpět do volné přírody. Na videu spolupracovali také Jakub Saic a Studio Harvest.

„Koho by téma supů zajímalo více, tak doporučuji zhlédnout díl z dokumentárního cyklu s Danem Bártoou Češi zachraňují. Na dokumentech se podílela jak Zoo Liberec, tak i CCBC. Jeden z dílů je věnovaný právě ochraně orlosupů v Evropě,“ dodává Jan Hanel.

Adéla Hemelíková
Foto: Monika Vlčková, Jan Rejlek

Rádi bychom představili nový terénní vzdělávací program **Netopýří výzkumníci**. Je určen základním a středním školám i dalším organizacím, které se zabývají prací s dětmi a mládeží, jako jsou přírodovědné kroužky, skautské oddíly apod. Jde o unikátní příležitost prozkoumat tajemný svět netopýrů s využitím moderních technologií, aniž by to školy či další zájmové skupiny jakkoliv finančně zatížilo.

Ve Stanici přírodovědců DDM hl. m. Prahy si lze počínaje 1. červnem 2022 bezplatně zapůjčit výzkumnický batůžek s vybavením pro pozorování a určování netopýrů a vyrazit s dětmi na dobrodružnou večerní vycházku. K dispozici jsou zde batůžky dva, přičemž každý z nich obsahuje 3 ultrazvukové

detektory (s návodem na použití), 1 silnější baterku, příručku k práci s detektorem a klíčem k určování netopýrů podle hlasů, dále knihu „Poznáváme naše savce“ a rovněž několik tipů na vycházky v Praze (zpracované formou zalaminovaného textu s mapou doporučené trasy).

Batůžek je možné si zapůjčit po předchozí domluvě se Stanicí přírodovědců, a to na základě podpisu protokolu o výpůjčce a složení vratné kauce 1 000 Kč. Doba, po kterou může daná organizace v rámci jedné výpůjčky badatelskou sadu využívat, je maximálně 14 dní. K programu proběhl v květnu 2022 instruktážní seminář pro učitele s praktickou ukázkou sledování netopýrů pomocí detektorů ve Stromovce. V budoucnu přibude na webu programu instruktážní video, batůžky lze však využít i bez předchozího zaškolení.

Zároveň vyhlašujeme pro děti k tématu pozorování letounů soutěž, jejíž první ročník poběží v Praze od 1. června do 20. října 2022. Každá skupina, která absolvuje výpravu za netopýry s výzkumnickým batůžkem, může zaslat krátký příspěvek o svém pozorování a zážitcích s přiloženými fotografiemi nebo nakresleným obrázkem. Všechny příspěvky budou zveřejněny na netopýřím blogu na webu programu, nejlepší z nich odměníme drobnými věcnými cenami. Zúčastněné kolektivy získají certifikát „Netopýří

výzkumníci“. Sledujte aktuální informace na facebookovém profilu „Náš soused netopýr“ a webu napude.sousednetopyr.cz.

Projekt je finančně podpořen Hlavním městem Prahou a SFŽP ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.

Olga Růžicková
Foto: Vlastislav Káňa

Cvrček polní hmyzem roku 2022

Česká společnost entomologická (ČSE) druhým rokem vyhlašuje kampaň Hmyz roku, jejímž cílem je prostřednictvím některého společensky, kulturně, přírodovědně i ochranářsky zajímavého druhu hmyzu propagovat důležitá témata související s hmyzem, biodiverzitou a stavem české krajiny. V letošním roce vyhlašuje ČSE hmyzem roku cvrčka polního (*Gryllus campestris*).

Cvrček polní patří mezi veřejnosti nejznámější druhy hmyzu. Skoro každý jej zná z dětských knížek, přesto ho málokdo viděl na živo. Cvrček získal své české jméno podle typického zvuku, takzvané stridulace, který pomáhá samečkům lákat samice. Na rozdíl od pohádkových cvrčků ti praví nemají housličky, zvuk totiž vydávají vzájemným třením křídel. Díky nezaměnitelnému vzhledu i nápadnému cvrkání může cvrčka bezpečně poznat téměř každý. Navíc, v Česku prakticky nežije jiný hmyz, se kterým by se dal cvrček zaměnit.

Cvrčka polního nalezneme zpravidla v teplejších oblastech Česka – velmi běžný je například na jihu Moravy, ve středních Čechách nebo na Žatecku. Dospělci se vyskytují od

dubna do července, na podzim lze v krajině najít nedospělé jedince. Cvrček s oblibou obývá suché úhory, meze, okraje polí i stepní stráně. V minulosti mu velmi vyhovoval tradiční způsob hospodaření v krajině, který je dnes již ojedinělý. Přesto, na rozdíl od mnoha jiných nápadných druhů hmyzu cvrček v Česku neubývá. Naopak, v posledních letech zaznamenáváme jeho rychlé šíření směrem do chladnějších oblastí i vyšších nadmořských výšek. Důvodem je nejspíš postupné oteplování klimatu, které mu jako teplomilnému druhu vyhovuje.

Právě rychlé šíření cvrčka je zajímavý jev, do jehož dokumentace a výzkumu se může zapojit i široká veřejnost. Proto ČSE v rámci kampaně Hmyz roku uspořádala mapovací projekt v rámci tzv. občanské vědy. Široká veřejnost se tedy může zapojit do monitorování výskytu cvrčka, stačí k tomu chytrý

telefon a aplikace iNaturalist. Ta Vám napomůže se správným určením cvrčka a následně je možné údaj o pozorování skrz aplikaci zadat do mapovací databáze společně s fotografií cvrčka. Každý jednotlivý nález tak pomůže přesnějšímu pochopení důvodů a mechanismů nejen cvrččí expanze, ale i dopadů měnícího se klimatu na naši krajinu a přírodní rozmanitost. Zapojení široké veřejnosti se už v minulosti osvědčilo například u výzkumu ptáků, denních motýlů nebo slunéček.

Kromě vyhlášení „Hmyzu roku“ nabídne i letos ČSE veřejné exkurze pro zájemce o hmyz, na kterých bude možné potkat nejen cvrčka, ale i mnoho dalších pozoruhodných zástupců naší hmyzí fauny. Česká společnost entomologická také mimo jiné pořádá setkání zájemců o hmyz s přednáškovými cykly s entomologickou tematikou.

Michal Andrlé

Ve prospěch pražských přírodních parků!

Pražské základní organizace Českého svazu ochránců přírody vyzývají všechny přátele pražské přírody a krajinného rázu k připomínkám a námitkám k návrhu připravovaného Metropolitního územního plánu hl. m. Prahy ve prospěch zachování celistvosti všech 12 přírodních parků v Praze a ke snížení budoucí možné zástavby v jejich okolí.

Pražští ochránci přírody nyní pečlivě studují návrh nového pražského územního plánu a jsou připraveni podniknout všechny kroky, aby návrhem nedošlo k prolomení stability těchto území.

V průběhu června připravíme sérii připomínek, kterou si bude moci osvojit také veřejnost a připomínkovat Metropolitní územní plán i s argumenty ve prospěch těchto největších pražských zelených ploch, jako je Drahaň-Troja, povodí Rokytky a Botiče, Prokopské a Dalejské údolí a další.

Sledujte aktuality na webu www.csop.cz.

Milan Maršálek

Člověk v tísni spustil nový web o klimatu

Vznikl nový důvěryhodný zdroj o klimatické změně pro českou veřejnost. Na klima.clovekvtisni.cz se dozvíte, co je změna klimatu, jak se projevuje v Česku, jaká řešení je podle odborníků třeba přijmout a co zmůže jednotlivc.

Web je protkaný ilustracemi od ilustrátorky a streetartové umělkyně Toy_box, infografičkami a fascinujícími videi a příběhy měnící se planety spolu s odkazy na vzdělávací materiály a další ověřené zdroje informací. Web vznikl dva roky i ve spolupráci s externími odborníky a organizacemi.

Podívejte se na: klima.clovekvtisni.cz.

Ilustrace: Toy_Box

Máte obavy z klimatické změny?
Zapojte se do výzvy #act4planet

Chcete udělat něco, co opravdu přispěje k ochraně klimatu a naší přírody? I malé změny mohou mít velký přínos – pro klima i pro vás. Zapojte se do mezinárodní výzvy Act For Planet, která napoví, jak změnit své drobné návyky a pomoci tak malými krůčky nastartovat velkou změnu v myšlení celé společnosti. Vyberte si na webu actforplanet.eu jednu nebo několik drobných změn v každodenním životě, které přijmete za své – ať už třídění bioodpadu, větší využívání MHD na úkor auta, nebo snížení spotřeby masa – a sdílejte svůj cíl s ostatními přáteli na sítích s hashtagem #act4planet.

Metodika „Projektovou výukou ke klimatickému vzdělávání“

Nová příručka Projektovou výukou ke klimatickému vzdělávání se zaměřuje na využití projektové metody v klimatickém vzdělávání. Je určena zejména učitelům středních škol, kteří s projektovou metodou začínají, ale i těm, kteří již zkušenosti mají a hledají inspiraci u podobně smýšlejících kolegů. Provede vás procesem přípravy, realizace a vyhodnocení školního projektu a upozorní, na co dát pozor, na co nezapomenout a na co cílit při využití projektové metody ve výuce. Příručka obsahuje také popis šesti školních projektů

a environmentální výzvy života ve městě. Interaktivní kurz má probudit zájem žáků o každodenní život v jejich okolí a ukázat možnosti participace na jeho podobě. Skládá se z online kurzu, který žáci studují (buď samostatně, či společně v rámci výuky), doplněného o soubor doporučených aktivit ve třídě, mapování zvoleného aspektu života ve městě a žákovský projekt, jehož cílem je zlepšit některý z aspektů prostředí, ve kterém děti žijí.

Pilotáž bude zapojeným učitelům honorována. Zájem o účast můžete projevit vyplněním formuláře: forms.office.com/r/bC5s9NkgyD. Projekt je spolufinancován Evropskou unií z fondu Operační program Praha – pól růstu ČR.

V případě dotazů kontaktujte prosím Milana Cahu (milan.caha@clovekvtsni.cz).

Program Active Citizens: Chráníme klima!

Hledáte cesty, jak vést žáky k aktivnímu občanství nebo jak u nich vzbudit zájem o řešení klimatické změny? Dává vám smysl učit žáky řešit věci v reálném světě? Jste z 2. stupně základní školy či ze střední/střední odborné školy? Zapojte se od září 2022 do programu Active Citizens: Chráníme klima!

Součástí programu je vzdělávací cyklus pro učitele v rozsahu 50 hodin, který vás seznámí s metodikou Active Citizens a klimatickým vzděláváním, mentorská podpora učitelům ze strany zkušených lektorů, projektové tvůrčí dílny pro studenty či debata s odborníky na klimatickou změnu. Podívejte se, jak popsali své zkušenosti žáci i učitelé zapojení do prvního ročníku programu: youtu.be/fFvnCZ9dQlw, a přihlaste se na hodinový informační webinar, který proběhne 20. 6. od 16.00: 1url.cz/XruTg.

Přímo do programu se pak můžete přihlásit skrze tento formulář: forms.office.com/r/mi7Z8153Bj. Pro více informací kontaktujte Veroniku Ambrozovou (veronika.ambrozova@clovekvtsni.cz).

Foto: Veronika Endrštová

napříč ČR, které otvírají téma klimatické změny. Ke stažení zde: 1url.cz/jruT5.

Hledáme školy do nových projektů na školní rok 2022/2023

Společně pro kvalitní život v metropoli

Na školní rok 2022/23 připravujeme na pražských školách pilotáž online vzdělávacího programu pro žáky 2. stupně ZŠ a nižších stupňů gymnázií, zaměřeného na sociální

Minigrant na váš školní klima-projekt

Plánujete v letošním roce se studenty realizovat školní projekt na téma klimatické změny? Pak neváhejte využít minigrantů „Mladí chrání klima“, díky nimž můžete na váš školní projekt získat finanční podporu 8 000 Kč. Podmínkou pro úspěšnou žádost je aktivní participace dětí starších 15 let a zapojení místních organizací či sousedů. Pro získání grantu stačí kdykoli do 31. 7. 2022 zaslat žádost a předběžný rozpočet projektu na adresu aneta.peskova@clovekvtsni.cz. Pokud nebudou vyčerpány finanční prostředky, je možné zasílat žádosti i v následujících měsících až do konce září 2022. Znáte-li mladé aktivní lidi se zájmem o klima, budeme rádi za přeposlání výzvy. Více info na: clovekvtsni.cz/MladiChrani.

JSNS.CZ

Otevíráme přihlášky do vzdělávacího environmentálního projektu Kdo jiný?

Dejte studentům spolu s námi prostor využít jejich potenciál a nadšení ke zlepšování svého okolí! Nabízíme vám možnost zapojit se s týmem studentů do vzdělávacího programu Kdo jiný?, ve kterém se naučí, jak naplánovat a zrealizovat vlastní veřejně prospěšný projekt.

Zajímavou a přirozenou formou učení vedeme mladé lidi k tomu, aby si věřili a neváhali pustit se do iniciativ k ochraně životního prostředí a udržitelnému spotřebitelskému chování. Celou cestou projektem provází studenty zkušení mentoři a naše propracované postupy a workshopy, které vám, pedagogům, práci se studenty co nejvíce ulehčí.

Do projektu se můžete hlásit do 27. 6. 2022. Váháte, zda je pro vás a vaše žáky projekt vhodný? Zúčastněte se 14. 6. 2022 v 16.00 hodin informativní schůzky pro vyučující.

Projekt zahájíme společným večerem plným inspirace a příběhů mladých lidí, kteří své nadšení k ochraně životního prostředí

přetavili do zajímavých projektů a iniciativ. InspiRACE (čti inspirejs) proběhne 30. 9. a je krásnou příležitostí k networkingu a motivování studentů k akci. InspiRACE je veřejná akce, na kterou jste se svými studenty zváni, i když se nezapojíte do projektu.

Učte o klimatu s environmentálními AV lekceci na portálu JSNS

Jak ovlivňujeme my sami kvalitu životního prostředí? A jak má k přírodě šetrné a dlouhodobě udržitelné chování vypadat? Otevřete s žáky nelehké téma změny klimatu srozumitelným způsobem pomocí našich dokumentárních filmů ze sekce Životní prostředí. Lekce a projektové aktivity vám pomohou posunout téma z abstraktní roviny na osobní úroveň.

Promítněte v hodinách například nový film z portálu JSNS Nadšení udržitelností, ve kterém tři hlavní protagonisté inspirují druhé k bezodpadovému životnímu stylu a šetrnějšímu přístupu k životu.

Audiovizuální lekce jsou k dispozici zdarma všem registrovaným uživatelům webu jsns.cz.

Veronika Ambrozová

S přicházejícím létem dokončujeme řadu vzdělávacích a osvětových projektů a věnujeme se praktické ochraně přírody.

Příměstské tábory Eko-hraní v pražských lesích

Pokud byste rádi, aby vaše ratolesti trávily prázdniny v krásných přírodních lokalitách Prahy, neváhejte se přihlásit. Již 6. rokem tradičně pořádáme 4 turnusy našich příměstských táborů Eko-hraní v pražských lesích pro děti ve věku 5–12 let. Ještě máme volná místa na 2. a 3. turnusu. Více informací k táborům najdete zde: ekocentrum-koniklec.cz/primestsky-tabor/. Tábory jsou finančně podpořeny MČ Praha 3.

Vzdělávací projekt pro školy Adaptace Prahy na změnu klimatu

Aktuálně se dokončuje projekt Adaptace Prahy na změnu klimatu, kterého se zúčastnilo 5 škol. Během uplynulého roku žáci získali prostřednictvím badatelsky orientované výuky, místně zakotveného učení, simulačních her a online výukových aplikací znalosti o změně klimatu a potřebné kompetence v oblasti jejího zmírňování.

Vytipovali v okolí své školy, případně na školním pozemku, vhodná adaptační opatření. Natočili video-medailonky, na základě kterých obdrželi 10 000 Kč na jejich realizaci. Studenti 3. ročníku Střední školy knižní kultury z Prahy 6 tak zasadili u příležitosti oslav Dne Země dub letní mezi budovou

FTVS a Evropskou třídou a jeho slavnostní křest spojí s úklidovou brigádou přírodních lokalit Prahy 6 s ostatními školami a veřejností na Světový den životního prostředí.

Žáci 5. a 6. třídy ZŠ Kouzelné školy sprejovali na chodníky piktogramy v rámci kampaně proti psím exkrementům a „získají do správy“ k revitalizaci ušlapaný trávník v Heroldových sadech. ZŠ Petřiny sever si za získané peníze zasadí 2 stromy, ZŠ Malostranská z Prahy 1 a ZŠ Šeberov z Prahy 4 si pořídí na svou zahradu sud na dešťovou vodu, vyvščené záhony a ovocné keře. Více informací: evp.adaptacepraha.cz. Projekt je realizován s finanční podporou hlavního města Prahy.

Vzdělávací projekt pro školy Město do kapsy – Mikroklima okolí školy

Projekt Město do kapsy – mikroklima okolí školy je aktuálně v plném proudu. Většina aktivit projektu je závislých na vhodném počasí a to nastalo právě v květnu. Do jeho plnění se v letošním školním roce zapojilo celkem sedm škol a jejich úkolem je prozkoumat mikroklima svého nejbližšího okolí či okolí své školy. Žáci tak mají možnost probádat ve vytyčených lokalitách kvalitu ovzduší a vody i stav zeleně. Jedna ze zapojených škol, ZŠ Antonína Čermáka, má za sebou například úspěšné zkoumání výskytu lišejníků v parku Stromovka, zkoušku zasaňování vody na různých typech ploch nebo určování vodních živočichů a související určování kvality vody. Studenti z Gymnázia Elišky Krásnohorské vyrazili již začátkem roku do ulic, aby od místních obyvatel zjistili,

kteřou lokalitu považují z hlediska stavu mikroklimatu za nejvíce problematickou. Na základě čtených rozhovorů s kolemjdoucími určili žáci za nejpálčivější oblast křižovatky ulic Michelská, Nuselská a U Plynárny. Dotazníkových šetření se nezalekli ani žáci ZŠ náměstí Curieových, kteří jako problematickou lokalitu vytypovali okolí stavby hotelu Intercontinental v blízkosti své školy. Veškeré výsledky publikují zúčastněné školy ve svých „internetových kapsách“ na webu mestodokapsy.cz, kde je možné zhlédnout fotografie či reportáže z jednotlivých aktivit. Projekt je realizován s finanční podporou hlavního města Prahy.

Projekty na zvyšování biodiverzity v Praze

Po roční odmlce jsme opět pracovali hned na dvou zakázkách, jejichž cílem bylo zvýšit biodiverzitu vybraných lokalit. Nová rezidence Čámovka v Čimicích dostala z kraje roku velký hmyzí hotel, pět ptačích budek pro pěvce (špačníky a sýkorníky) a jeden sovník, ve kterém se může ubytovat puščík či kalous. Pro hmyz a ptáky jsme v blízkosti jejich nových obydlí instalovali i pítka, aby měli vždy dostatek tekutin. Pro firmu Skanska jsme v nové rezidenci Čertův vršek v Libni na jaře vybudovali brokovisko, suchou zídku pro ještěrky a kompost s ohrádkou, který může sloužit jako tzv. hadník. Na strom v areálu jsme pověsili ptačí budku typu sýkorník a budku pro

netopýry. Více informací na ekocentrumkoniklec.cz/ochrana-a-zvysovani-biodiverzity/.

Pozemkový spolek Koniklec

Na jaře bylo také třeba uklidit lokality ve správě Pozemkového spolku Koniklec. V rámci kampaně „Uklidme svět, uklidme Česko“ jsme s dobrovolníky, zejména s žáky ze ZŠ Na Beránku, vyčistili mokřad Na Beránku – místní podmačenou bezkolencovou louku od odpadků. 21. dubna také proběhlo slavnostní otevření dešťové zahrádky Na Beránku. Více informací zde: ekocentrumkoniklec.cz/pozemkovy-spolek/. Stavbu zahrádky finančně podpořil Nadační fond Veolia, za spolupráci a pomoc děkujeme také MČ Praha 12, ČSOP a Technické správě komunikací. Projekt je realizován s finanční podporou hlavního města Prahy.

Projekt Ekoporadnypraha.cz – pro město připravené na změnu klimatu

V rámci tohoto projektu proběhl workshop Ekocentra Koniklec „Domácí drogerie i sváčky snadno a zdravě“. Popovídali jsme si o zero waste a udržitelném způsobu života a prakticky jsme si vyzkoušeli výrobu práškového gelu, deodorantu, balzámu na rty a energetických raw tyčinek. Náš stánek jste mohli navštívit také na akci Mikroklima na Praze 9, která se po covidových letech opět vrátila do Parku Přátelství na Proseku. Více informací zde: ekoporadnypraha.cz. Projekt je realizován s finanční podporou hlavního města Prahy.

Projekt Počítáme s vodou

20. dubna se uskutečnil v Jihlavě pokračující seminář o hospodaření s dešťovou vodou

navazující na debatu, která zde proběhla v roce 2019. Jeho cílem bylo, aby účastníci semináře přinesli na seminář své konkrétní strategie a problémy se začleňováním modro-zelené infrastruktury v jejich lokalitě. Do Jihlavy přijeli ti, kdo patří k největším odborníkům v této oblasti: doc. David Stránský z fakulty stavební ČVUT, Ing. Jiří Vítek,

dlouhodobě uznávaný odborník v oblasti decentralizovaného nakládání s dešťovou vodou a David Hora, který má velké zkušenosti s uplatňováním modrozelené infrastruktury.

Dále proběhla první online debata na téma Modro-zelená infrastruktura a územní plánování, kde jsme přivítali hosta Richarda Kohnouta, který pracoval jako referent pro vodní hospodářství na Odboru životního prostředí na Městském úřadě v Lanškrouně. Během

debaty byly zodpovězeny otázky týkající se legislativy, územních studií, zadávání, realizace a údržby. Více informací na pocitame-svodou.cz.

Projekt je financován Státním fondem životního prostředí České republiky na základě rozhodnutí ministra životního prostředí. Projekt je podpořen Ministerstvem životního prostředí, projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP. Projekt je realizován s finanční podporou hlavního města Prahy.

Dům zaniklých řemesel v Dolní Vidimi a aktivity na Kokořínsku

Na jaře také ožila činnost v naší terénní základně – Domu zaniklých řemesel a v přírodě Kokořínska. V březnu proběhla botanicko-geologická exkurze, v květnu ornitologická exkurze, exkurze do přírodních zahrad a workshop hlínování omítek. Do konce června nás ještě čekají 2 přednášky o stavbě akumulčních kamen, pece a sporáku a dalších stavbách z přírodních materiálů a exkurze k mokřadům Dolní Liběchovky. Více informací na ekocentrumkoniklec.cz/dum-zaniklych-remesel-vidimi/. Akce jsou realizovány s finančním přispěním Středočeského kraje.

Alice Končínská

Foto: Archiv Ekocentrum Koniklec

Vynášení Morany

Letošní jaro probíhá v Ekodomově v duchu nepřetržitých oslav: A začali jsme pěkně tradičně, když jsme se 27. března ve Skautském institutu Rybárna připojili k Sametovému posvícení, které tu uspořádalo workshop vyrábění Morany s následným vynášením a svržením z Karlova mostu. Věříme totiž, že „aktualizovat staré dobré rituály pro moderní společnost“ je důležité. Oživení starobylého zvyku, které jsme připravovali ve válečné atmosféře, se letos aktualizovalo přirozeně samo. Inspirace přišla z Kremlu a smrtka – symbol zmaru – na sebe vzala podobu matričky. Obří obušek ověšený metály a korunovaný generálskou čepicí v sobě ukrýval menší figurku s tváří vůdce. Hořela báječně a ve vlnách Vltavy zmizela během pár okamžiků. To ale nestačilo. Nezapomněli jsme totiž ani na druhou, obrozující část rituálu. K vynášení Morany, během kterého se lze zbavit zimy (tmy, zla a dalších nepříjemností), totiž neodmyslitelně patří i „chození s litem“, díky němuž si domů přinesete naději a jaro. A to letos zařídily kytky napučených březových větviček od Šárčického potoka ověšené kraslicemi a fáborky ve žlutomodrých barvách.

Jaro, léto, podzim, zima

„V březnu a v dubnu jsme všude intenzivně cítili jaro...“, napsala mi na otázku, jak si vede naše sekce ekologických výukových programů, jejich koordinátorka Julie Včeláková. Nejde o šifrovanou zprávu, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale o sdělení, že na několika školách kolegové otestovali nový jarní program. Julie pokračuje v podobném duchu: „Vytvořili jsme řadu „pupeníků“ (rozuměj herbářů z větviček s pupeny) a mírových bomb (rozuměj seedbombs).“ Nové ekologické výukové programy, kterým říkáme „průzkumnické“, jsme vytvořili na základě konkrétního zájmu škol. Využíváme v nich zkušenosti z outdoorového kroužku Malý průzkumník přírody, v němž pracujeme s metodami přírodní pedagogiky a badatelského učení. Cílem je během čtyř ročních období prozkoumat proměny městské divočiny v bezprostředním okolí školy. Společně objevit malá i velká tajemství přírody, která jsou přímo na dosah. Vyzkoušený už máme nejen jarní, ale i podzimní program Barevný podzim a zimní Zimní ztišení. A teď už se těšíme na pilotní realizaci programu, který jsme nazvali zase poeticky Doteky léta.

Svitlo naděje

A jako všichni i my jsme hned potřebovali začít pomáhat. Posílali jsme peníze, vyvěšovali

vlajky, měnili profilové fotky, sledovali zprávy, nosili jídlo na Hlavák, oprašovali zapomenutou ruštinu... A pořád jsme si v Ekodomově s lítostí říkali, že kompost asi na Ukrajině nepotřebují. Až nám jednoho dne v poště přistála prosba směrem k dobrovolníkům o pomoc při zařizování komunitního centra Svitlo. To přímo sousedí se Skautským institutem na Staromáku a slouží ukrajinským ženám a dětem. V tabulce „potřeb a úkolů“ se objevila položka „koše na tříděný odpad“ a bylo jasné, že tohle je úkol právě pro nás. Kromě toho, že jsme zorganizovali odvoz košů, které náš ekonakup.cz promptně vyskladnil a věnoval, jsme zavolali Janě Holoubkové-Vařechové (designérce, která s námi spolupracuje na několika projektech) a spolu s jejím mužem jsme v neděli 24. dubna, kdy se centrum neformálně otvíralo, společně pár hodin „uřadovali“ v dětské herně. Výsledkem je několik přidělaných polic, sestavených stolků, poskládaných a umytých hraček (které sem darovali další neznámí dobrovolníci)... Nejnápadnější je ale světlo (totiž svitlo). Objekt, který jsme tu pod Janiným vedením během odpoledního nahodilého workshopu společně sestavili, slepili a vydekorovali. Tak ať svítí!

Sdílené žížaly

Dalším novátorským počinem, do kterého se EVP sekce vrhla, byla realizace programu

o vermikompostování s dětmi z první třídy na ZŠ Petřiny. Na tom by nebylo nic nového, kdyby do školy nedorazil i zabydlený vermikompostér Urbalive, který tu budou mít na dobu 2 měsíců půjčený na zkoušku. Julie Včeláková k tomu říká: „V nabídce máme program Vermikompostujeme aneb Jak pečovat o žížalky, který příliš nedává smysl v případě, že se třída, ve které proběhne, nechce do vermikompostování pustit. Zároveň se často setkáváme s obavami učitelů, zda vermikompostování zvládnou a jak bude fungovat. Proto nás napadlo, že bychom jim mohli nabídnout zapůjčení rozjetého vermikompostéru. Jde o to, aby si vyzkoušeli, jestli

by v běžném provozu zvládli svůj vlastní vermikompostér udržovat. Teprve pak se mohou závazně rozhodnout.“

Den Země dvakrát jinak

Po covidové pauze jsme slavili Den Země (jak je naším dobrým zvykem) na dvou místech najednou. Překvapivě zábavně se vyvrbila oslava v Malešickém parku, kterou jsme pojali jako putovní zoologickou. Vybavili jsme se žížalí televizí (mikroskopem se světlem

Naše kolegyně ze sekce ekologických výukových programů dokázaly, že když dva dělají totéž, tak to není totéž. Také slavily Den Země, také „učily“ o rozkladačích, ale výsledky jsou úplně jiné: Na ZŠ Mikoláše Alše v Suchdole, kde se žáky osmých tříd probíraly možnosti předcházení vzniku odpadu a problematiku kompostování a zero waste, nakonec vznikla zajímavá série plakátů, z nichž je patrné, že jejich autoři se nad probranými tématy zamýšleli docela vážně.

Regenerace kompostováním

A aby toho nebylo málo, vypukl v prvním květnovém týdnu Mezinárodní týden kompostování. V jeho rámci zrealizovala naše ekologicko-výuková sekce za podpory MČ Praha 5 pro všechny třídy ZŠ Tyršova blok tematických výukových programů. Kromě toho jsme na oslavu kompostování ještě stihli odehrát úspěšný divadelní kus Vivat Kompostela v MŠ U Roháčových kasáren. A v sobotu dopoledne jsme úspěšný kompostovací týden uzavřeli na farmářském trhu na Kubáni, kde jsme rozbili stan s naší mobilní kompostovací poradnou.

Neděle nám pak zbyla na to, abychom se zamysleli nad tématem letošního ročníku Mezinárodního týdne kompostování. A zdá se, jako by nám vyrostlo přímo na přání. Je jím totiž regenerace. Regenerace půdy, do

níž se díky přihnojování kompostem vrací život. I my máme pocit, že po dvou letech, kdy jsme testovali, co všechno se dá dělat virtuálně, potřebujeme regeneraci. Regeneraci kompostováním. Protože co proti pocitům nejistoty, vykořenění a zmatku funguje lépe než setkání se sousedy u kompostéru? Jedině tady se můžeme zase pořádně uzemnit. Společně naživo překopat hromadu a vytěžit z ní první hnojivo pro komunitní záhony.

A tohle je i hlavní myšlenka letošního čtrnáctého pokračování soutěže Miss Kompost. Zatím poslední ročník se konal v roce 2018 a po čtyřleté odmlce tu je soutěž s novou chutí a v jiné podobě. Víme, že původní koncept, který spočíval v tom, že si lidé mezi sebou ukazovali krásné a krásnější komposty a kompostéry, se za ta léta vyčerpala (a potřebuje zregenerovat). Ale abychom se nerouhali. Jsme rádi za všech 509 hromad a hromádek, které jste za ta léta do soutěže přihlásili. Sklárky jsou o ně lehčí a naše půda bohatší. O těch nejinovativnějších a nejzajímavějších počinech z historie Miss Kompost si ostatně znovu přečtete během následujících pěti měsíců na našich sociálních sítích. A nebude chybět ani výzva, díky níž se brzy budete moci ke kompostovacím hrdinům připojit i Vy!

Hana Doležalová

a propojením do PC) a dvěma vermikompostéry, a než nám v notebooku vypověděla baterie, bylo o program postaráno. Ukazovali jsme překvapeným dětem (i dospělým), že to „v kompostu žije“ a že žížaly tam rozhodně na všechno to rozkládání a kompostování nejsou samy. Také jsme vysvětlovali, jak taková žížalí farma zvaná vermikompostér funguje, a rozdali jsme desítky letáků na stejné téma. Všem rodičům, které teď děti otravují s tím, že si chtějí pořídit tři sta domácích mazlíčků (rozuměj žížal), se tímto moc omlouváme.

Dlouhodobě se snažíme přiblížit Pražanům péči o pražské lesy. Společně sázíme nové lesy i pořádáme akce a programy, kde je přímo v lese seznamujeme s komplexní prací lesníků.

Během tradičního květnového Týdne lesů jsme opět pozvali několik škol do Kunratického lesa a Ďáblického háje na stezku o lese a lesnictví. Nezapomínáme však ani na veřejnost a třetí červnovou sobotu (18. června) se letos poprvé připojíme také k celorepublikové akci Den otevřených lesů, kterou pořádá Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů. Po celé republice v tento den zvou více než čtyři desítky majitelů a správců nestátních lesů zájemce do lesních porostů, aby jim představili hospodaření v lese i vysvětlili nejčastější mýty.

V Praze jsme hlavní aktivity umístili do Kunratického lesa, kde zájemcům nabízíme dvě komentované vycházky, během nichž se dozví principy péče o příměstský rekreační les, také jak bojují lesníci s kůrovcem a dalšími škůdci, které druhy stromů se u nás sází a proč a mnoho dalších lesnických a přírodovědných zajímavostí.

Kdo nemá chuť na vycházku s průvodcem, může si Kunratický les prozkoumat sám pomocí hry Mapování detailů, jejímž principem je najít podle mapy určité detaily v terénu, doplnit indicie a vyluštit křížovku. A pro zvlášť zvědavé připravíme ještě na tento den kvízové stezky o lese, které najdete na strozech v Kunratickém lese, ale i Hostivařském lesoparku a Chuchelském háji.

Nezahálíme ani v našem včelařském provozu. Včelky mají úly nacené medem a už začínáme se stáčením letošního medu. Zájem

o med i o včely obecně mezi Pražany roste. Potvrdila nám to i velká účast na akci Den včel v ekocentru Prales, kterou jsme uspořádali k příležitosti Světového dne včel. Přes osm stovek potencionálních včelařů na několika stanovištích zkoumalo včely pod mikroskopem, v doprovodu včelařky si prohlédlo včelí úl, vyrábělo svíčky, hmyzí hotely i ochutnávalo medové výrobky.

Letošní rok je pro naši organizaci rokem výročí. Jednak na podzim oslavíme 30 let od založení organizace a také již 10 let funguje naše záchraná stanice pro volně žijící živočichy. Právě k této příležitosti jsme připravili na léto venkovní fotografickou výstavu Taký Pražané s podtitulem Naši zvířecí sousedé v nesnázích. Na smíchovské náplavce od 12. 7. – 8. 8. můžete nahlédnout prostřednictvím fotografií do zákulisí stanice mezi zvířecí pacienty a obětavé ošetřovatele. Výstavu zpestří také dvě přednášky odborníků ze stanice, které se uskuteční během výstavy v Kobce 17.

Těšíme se, že si i léto společně užijeme v pražské přírodě.

Petra Fišerová
Foto: Archiv LHMP

**Městská
část
Praha 10**

EKOpoděkování na Desítkce

Městská část Praha 10 dlouhodobě a systematicky podporuje aktivity, které na jejím území realizují různé organizace převážně neziskového charakteru v oblasti ochrany životního prostředí. Jako poděkování za jejich práci uspořádal Odbor životního prostředí ÚMČ Praha 10 počátkem května společné setkání organizací a radnice, kterou zastupovali 1. místostarostka MČ Prahy 10 Jana Komrsková a předseda Výboru pro životní prostředí a infrastrukturu Milan Maršálek. Cílem bylo sdílet si své zkušenosti, pobavit se o tom, co se daří, ale i nedaří a vzájemně si představit připravované akce s ekologickou tematikou.

Zástupci radnice seznámili účastníky mimo jiné i s dotačními programy, které desátá městská část v této oblasti podpory nabízí. Tematické okruhy v oblasti Ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj prošly v posledních dvou letech rozšířením: přibýly programy na ochranu klimatu či podporu trvale udržitelného rozvoje. Zájemci mohou žádat o finanční spoluúčast na uspořádání vzdělávacích a osvětových akcí, ale také třeba na úpravu vnitrobloků či podporu komunitního

zahradničení. Došlo také ke zvýšení částky – pro tuto oblast je aktuálně vyčleněný přibližně milion korun, což je mezi pražskými městskými částmi suma vůbec nejvyšší.

Městská část na setkání neopomněla také poděkovat aktivním komunitám a organizacím za činnosti, které samy nebo ve spolupráci s ní realizují. Celkem 13 zástupců aktivního občanského sektoru přispělo k velmi příjemné atmosféře.

Kompostovací poradny na tržišti

Návštěvníci farmářského tržiště na Kubánském náměstí v Praze 10 mohli v květnu navštívit dvě speciální compostovací poradny. Zde se dozvěděli, jak správně třídít biomateriály, jak bioodpad dál využívat či jak jeho vzniku úplně předcházet. Pro děti byla připravená prohlídka „mikrokosmu“ v půdě

a kompostu. Poradnu domluvila radnice desáté městské části společně s organizacemi Kokoza a Ekodomov, které se tématu systematicky věnují.

„Tuto domluvenou aktivitu jsme směřovali k Mezinárodnímu týdnu kompostování, který probíhá vždy od první květnové neděle. Zároveň se kompostování věnujeme v souvislosti s naší kampaní Desítkka bez odpadů. V ní občanům přinášíme konkrétní tipy na

to, jak předcházet odpadům, a když už vzniknou, tak jak jim dávat „nový život“,“ řekla Jana Komrsková, místostarostka MČ Praha 10 pro oblast životního prostředí.

První informační stánek měla na tržišti Kokoza, sociální podnik, který lidi učí kompostovat a pěstovat ve městě. Návštěvníci obdrželi cenné rady týkající se třídění domácích

biomateriálů, seznámili se s různými formami kompostování a správnou údržbou kompostérů, ale také s pěstováním či způsoby omezování vzniku bioodpadu. Na stánku jim

byly objasněny pojmy bokashi či vermikompostování a dozvěděli se, jak získat a k čemu se hodí tzv. žízáli čaj.

Další poradnu připravila organizace Ekodomov, která se řadu let věnuje speciálně tématu bioodpadu. Kromě obecných informací o domácím kompostování a vhodných typech kompostérů pro konkrétní zástavbu mohli návštěvníci nahlédnout

do „mikrokosmu“, který se nachází v půdě a kompostu. To využily především děti, které zjistily, kdo půdní prostředí obývá a jaký má význam pro kompostování.

Obě akce byly součástí lokální kampaně „Desítka bez odpadu“, kterou městská část navazuje na loňskou úspěšnou kampaň „Duben bez odpadu“, oceněnou v soutěži Komunální projekt roku 2021. Praha 10 vydala také elektronickou brožuru shrnující tipy a činnosti v oblasti předcházení vzniku odpadů na úrovni obce i jednotlivce a tato je k nahlédnutí na webových stránkách radnice.

Radnice Prahy 10 se snaží dlouhodobě navýšovat zájem veřejnosti o kompostování. Několik let zde funguje komunitní kompostování a od loňského listopadu si obyvatelé Desítky mohou zažádat a následně bezplatně užívat zahradní kompostér. „Připravené jsou dřevěné i plastové typy kompostéru o objemu 1 000 litrů, které poskytujeme na základě dotačního projektu z Operačního programu Životní prostředí, a žádat o ně je možné na webu Prahy 10: www.praha10.cz“ upřesňuje místostarostka Komrsková.

Roman Kaštovský

V předjaří a na jaře jsme uspořádali dva víkendové kurzy pro hlavní vedoucí letních táborů certifikované MŠMT. Také se sešla Velká

Rada, nejvyšší orgán našeho spolku, který jednou za tři roky hodnotí činnost spolku a udává směr pro další období. Zapojili jsme se do několika online diskusí, zejména na téma vzdělávání a zapojení mladých do problematiky změny klimatu, proběhlo u nás několik setkání s programem pro děti i dospělé. Několik našich vedoucích si pochvalovalo víkendový Kurz přežití v přírodě. Aktuálně naše pražské oddíly finišují s přípravou

posledních výprav ve školním roce a letních táborů.

Pro jednotlivce, rodiny i další veřejnost proběhlo druhý dubnový víkend Hledání jara. Letos jsme pátrali po kvetoucím rozrazilu, třech druhích hmyzu a skákali jsme panáka. Po vyhodnocení došlých pozorování jsme mohli konstatovat, že jaro letos bylo na více než 73 %!

Pro veřejnost pokračuje fotosoutěž Příroda objektivem. Letošními tématy jsou „Neviditelní“ a „Z mechu a kapradí“. Snímky ve třech věkových kategoriích (do 13 let, do 18 let a nad 18 let) se nahrávají elektronicky na ekosouteze.cz. Vyhodnocení probíhá

každé čtvrtletí a nejbližší uzávěrky jsou 15. 6. a 15. 9. 2022.

V dubnu jsme u příležitosti Dne Země uspořádali na sídlišti Háje akci „Voda kolem nás“ – program s informacemi o vodě, studánkách a pramenech, kvízy, hádanky a další zajímavosti z pražské přírody. Název akce byl opravdu příznačný – část odpoledne pršelo. Druhou akcí pro veřejnost u příležitosti Dne Země byl program o studánkách a pramenech v Kunratickém lese u studánky Žofinka. Celá akce byla komponovaná jako Otvírání studánky a trasa vedla kolem několika dalších studánek – Krellova, Sadová, Pod Krellovou, U Klenotů, Vernerovy prameny, Uřešova studánka... V krásném sobotním počasí se k akci připojovali dospělí s dětmi i bez dětí, senioři...

Aktuálně připravujeme odběr vzorků pro laboratorní rozbor vody z více než desítky pražských studánek. Výsledky budou zveřejněné v Národním registru pramenů a studánek www.estudanky.eu. Vydáme drobné propagační předměty upozorňující na důležitost přirozených zdrojů vody v terénu a proběhnou další terénní studánkové akce pro veřejnost. Stále také funguje naše studánková poradna.

Na polovinu září připravujeme Sousedskou slavnost pro děti v lokalitě Prahy 2. Obsahem

budou drobné soutěže a kvízy z pražské přírody, tipy na zajímavé vycházky za studánkami v dosahu městské hromadné dopravy a odpovědi na zvědavé dotazy rodičů i prarodičů dětí.

V sobotu 8. října 2022 proběhne už tradiční Terénní přírodovědná soutěž Šárka v Přírodním parku Šárka-Lysolaje pro děti ze ZŠ, nižších ročníků víceletých gymnázií, oddílů, klubů, kroužků a podobných uskupení. Přihlašování bude probíhat v září, základní informace najdete již nyní na ekosouteze.cz.

Všechny akce pro veřejnost jsou pro účastníky zdarma díky podpoře Hl. m. Praha, MŽP, MČ Praha 2, MČ Praha 6 a MŠMT. Projekty nemusí vyjadřovat stanoviska donátorů.

Více informací: www.emop.cz, www.ekosouteze.cz a www.estudanky.eu nebo JS@emop.cz, telefon: 606 900 286.

Jana Stibralová
Foto: archiv MOP

nadace proměny

Karla Komárka

Zažij, bádej, konej

Tak zní leitmotiv Měsíce školních zahrad, akce, která podporuje výuku všemi smysly, vlastní bádání i společenskou angažovanost dětí pomocí venkovních her a aktivit. Díky Nadaci Proměny Karla Komárka a platformě Učíme se venku probíhá už popáté. Letošní ročník se bude zabývat stromy a jejich vlivem na klima. První výzvy a úkoly zveřejnili organizátoři na webových stránkách mesicskolnichzahrad.cz na Den Země, tedy 22. dubna. Od té doby se do akce zapojují stovky škol.

Mladší děti čeká letos 20 výzev, během nichž si stromy mohou prohlédnout, prolézt, „osahat si je a ochutnat“ všemi smysly. Naučí se poznávat jejich druhy, zjistí, co stromům svědčí, a co jim naopak škodí. Pro žáky základních škol jsou určeny další čtyři výzvy věnované zkoumání stromů.

Děti budou například počítat, kolik uhlíku daný strom zadrží, nebo zjišťovat, jaké jsou jeho mikroklimatické funkce. Prozkoumají dřeviny ve městě i volné krajině, remízky, aleje i lesy. Poslední dvě výzvy pak přímo

vyzývají k akci. Žáci a studenti se dozví, kde a jak stromy sázet, jak je chránit a pečovat o ně. A rovnou si i něco z toho sami vyzkouší.

Výuka venku umožňuje pedagogům přirozeně propojovat poznatky napříč předměty a ukazovat, jak fungují přírodní zákonitosti ve světě kolem nás. Všechny výzvy a úkoly navazují na doporučené očekávané výstupy v průřezovém tématu Environmentální výchova.

Pobyt venku na čerstvém vzduchu pomáhá dětem se uvolnit, rozptýlit obavy a zaměřit pozornost na jiné, pozitivní vjemy a podněty. Může tak zmírňovat pocity stresu, smutku i osamělosti, které kvůli pandemii covid-19 nebo válce na Ukrajině děti prožívají v posledních letech ve zvýšené míře.

„Stále více pedagogů si uvědomuje, že učit jen z knížek nestačí. Aby si děti vytvořily k přírodě vztah, potřebují být s ní v přímém kontaktu a samy ji objevovat. Když zasadí strom, když se o něj starají a vidí ho růst, zanechá to v nich stopu na celý život. Pobyt venku působí blahodárně i na jejich náladu a celkovou psychickou pohodu. Proto v Nadaci Proměny Karla Komárka pomáháme školám budovat jejich zahrady a už pátým rokem vždy v květnu pořádáme oblíbenou akci Měsíc školních zahrad, kde s nimi sdílíme spousty výukových aktivit a her,“ říká

ředitelka Nadace Proměny Karla Komárka Petra Lepková Melingerová.

Veškeré informace k letošnímu Měsíci školních zahrad naleznete na webu: mesicskolnichzahrad.cz. Můžete také kontaktovat organizátory ve facebookových skupinách Školní zaHRAda, Učíme se a hrajeme si venku a Zahrady hrou.

Můj soused strom

Letošní ročník Měsíce školních zahrad nese název Můj soused strom. Stromy stojí v centru naší pozornosti z mnoha důvodů. Jsou zodpovědné za malý vodní koloběh. Zadržují vláhu a řídí vlastně klima na planetě. Poutají v sobě uhlík, některé na stovky let (když jim to dovolíme). Rostou všude kolem nás, nejen v zahradách a parcích, ale i v městské divočině a volné krajině, kde tvoří lesy. Jsou krásné, majestátní, zelené. Dobře se pod nimi hrají hry, jejich dřevo voní, jsou příbytkem mnoha druhů zvířat. Rostou na nich jablka, švestky, ořechy, ale i kaštiny a žaludy. Můžete si vyhlédnout do jejich koruny, pověsit si na ně hamaku nebo si na ohýnku z jejich dřeva uvařit třeba lipový čaj.

Lukáš Pfauser

Třešňobraní na Vrchu Třešňovka

Třešně jsou symbolem přicházejících prázdnin a to je potřeba pořádně oslavit. Pro obyvatele hlavního města připravil spolek Na ovoce již pátý ročník tradičního Třešňobraní, které se bude konat od soboty 18. 6. do neděle 26. 6. na Vrchu Třešňovka v Hrdlořezích.

Vznikne zde příjemné zázemí včetně půjčovny žebříků a zároveň bude možné si načesat ovoce rovnou vypeckovat, vymošťovat nebo třeba uvařit třešňovou marmeládu.

Mimo samosběr se objeví nejrůznější doprovodné akce, které vám zaručeně zvednou

náladu i rozšíří obzory – divadlo pro děti, koncert, přednášky, procházky za starými odrůdami, bylinkami nebo hmyzem a další.

Konkrétní program bude včas zveřejněn na webu a sociálních sítích spolku Na ovoce. Přijďte si užpinit ruce a naplnit košíky do jedné z největších pražských třešňovek! Čeká na vás tisíc odstínů červené a příjemná oslava blížícího se léta...

Vítání jsou všichni bez rozdílu věku, kteří touží po čerstvém ovoci přímo ze stromu, nebo jen chtějí strávit pohodový den v jedné z pražských zelených oáz.

Knižní průvodce pražskými sady

Věděli jste, že Praha mezi rušnými uličkami schovává množství starých sadů, kde si můžete zdarma natrhat třešně, jablka a další ovoce?

Právě vydaná kniha Pražské ovocné sady ukazuje naše hlavní město z jiného úhlu pohledu a zve čtenáře na místa, o kterých mnohdy nevědí ani starousedlíci. Pražské sady oslovují všechny milovníky přírody, historie a fanoušky všeho lokálního...

V knize naleznete detailní popisy 15 pražských sadů – jejich historii, současnost a zajímavosti, podrobné mapky, výletní trasy,

seznamy ovoce ke sběru zdarma, kalendáře dozrávání jednotlivých odrůd nebo ovocné recepty.

To vše zastřešují nádherné fotografie Richarda Hodonického, které vznikaly řadu let a svou výtvarnou kvalitou vyzdvihují ohromnou hodnotu těchto míst.

Knihu můžete objednat na e-shopu Na ovoce: eshop.na-ovoce.cz/produkt/prazske-ovocne-sady/.

Lenka Linhartová
Foto: Vladimír Kučera, Marta Do

Výstava ZeMě

„Záleží na mně, jaká bude Země.“

Název i motto výstavy v sobě spojuje osobní závazek a provázanost světa v době klimatické změny. Jde o první výstavu Národního muzea, která se zabývá otázkou udržitelnosti. Tu

představuje prostřednictvím konkrétních příkladů z každodenního života a nabádá k zamyšlení nad tím, co může jednotlivec sám udělat pro svět kolem sebe. Téma šetrného přístupu k životnímu prostředí se snaží pojmout co nejkomplexněji. Návštěvníkům atraktivní formou představí témata týkající se spotřeby (pomalá móda, jídlo, voda), péče o svět kolem nás (krajina, biodiversita) a produkce (odpady). Sedmé téma s názvem upcycling je pak zaměřené i na podporu kreativity.

Výstava je členěna do vzájemně se prolínajících tematických ostrovů a záleží na každém, který z nich bude chtít blíže objevovat. Díky řadě praktických ukázek, návodů i zdrojů nabízí tipy do každodenního života. Nechybí kombinace mechanických interaktivit, audiovizuálních medií, textu, infografiky a schémat. Prostor věnovaný upcyclaci slouží zároveň jako odpočinkový a lze v něm načerpat inspiraci k vlastnímu tvoření nebo se věnovat četbě a hram. Výstava cílí především na mladší návštěvníky, rodiny s dětmi a školy, ale má potenciál oslovit všechny generace.

Na její přípravě se podílely tuzemské vědecké instituce a environmentální organizace známé i ze stránek Pražské EVVolute. K výstavě je připraven bohatý doprovodný program, programy pro školy, přednášky, workshopy, happeningy nebo tematické vycházky.

Na závěr je nutno říct, že i tvorba výstavy se řídila zásadami udržitelnosti. Jde tak

o pilotní projekt recyklované a recyklovatelné výstavy v Národním muzeu. Výstava byla postavena z velké části z recyklovaného materiálu předchozí výstavy Sluneční králové a tento proces je ve výstavě do detailu představen. Zároveň je koncipována svým provedením tak, aby se materiál i koncept použitý ve výstavě mohl po úpravě použít i v dalších výstavách. A po skončení výstavy se z úvodního a závěrečného panelu z plachetoviny vyrobí dnes velmi populární designové předměty.

Výstava je otevřena v Historické budově Národního muzea na Václavském náměstí každý den od 10 do 18 hod. Je součástí vstupného do celého Muzejního komplexu Národního muzea, např. děti do 15 let s doprovodem mají vstup zdarma.

František Tymr

Foto: Archiv Národního muzea

Ekologické výukové programy pro MŠ a ZŠ

Většina našich výukových programů probíhá přímo ve školách, na jejich zahradách nebo v blízkém okolí. Na jaře ale také často vyrážíme do Divoké Šárky, kde s vilou Šárkou objevujeme život v mrtvých stromech, výhledy do širokého okolí i různorodost vůní. Na Dívčích hradech a svazích Prokopského údolí se zase noříme do minulosti prostřednictvím Kamenných tajemství. A kdo nemá možnost se s námi vypravit na výlet, může pod lupou prozkoumat hmyz na školní zahradě nebo se zaposlouchat do ptačího zpěvu a dalekohledem zapátrat po jeho původcích.

Ekoškola Rozárka v Troji a na Letné

V Ekoškolce Rozárce jsme hodně venku, tvoříme, muzicírujeme, sázíme, všímáme si přírody v průběhu ročních období, dáváme prostor svobodné hře a zdravě jíme. Inspirujeme se prvky programu Začít spolu a jsme zapojeni v programu Ekoškola pro MŠ.

S jarním obdobím jsme se zaměřili na ptáky a také na motýly, včely a veškerý hmyz. Pozorovali jsme je dalekohledem či pod lupou, hledali je venku, učili se je rozeznávat

s pomocí atlasů a povídali si o jejich vývoji i životě. Zkoušeli jsme ze stavebnice postavit ptačí hnízda nebo včelí úly, v ateliéru jsme tvořili louku plnou květin a hmyzu.

Keramikou vystřídal se slunečným počasím kroužek Zahradníček. Seli jsme semínka, sázeli sazenice, vše označovali vlastnoručně vyrobenými zápichy, pleli záhony a zalévali. Máme radost, jak nám vše krásně roste, a pečujeme nadále. Děti si oblíbily také kroužek hry na flétnu, zahrají už několik písniček a začíná to být opravdová muzika.

Venku teď trávíme ještě více času, v Troji vyrážíme na Havráнку, do zámecké či botanické zahrady, do Stromovky nebo Ďáblického háje. Na Letné už jsme prozkoumali okolí školky a tak máme nově jednou týdně výletní dopoledne, kdy hned ráno vycházíme poznávat nová místa dále od školky např. do Stromovky.

Zažili jsme dobrodružnou Noc s Andersenem, školku v přírodě a předškoláky čeká ještě přespávání pod širákem. S rodiči jsme přivítali jaro na slavnostech v letenských sádkách i v trojské zámecké zahradě, konala se i brigáda na zahradě trojské školky.

Nastaly u nás také změny v týmu. Ředitelka školky Martina Hoferová odešla na mateřskou dovolenou, novou ředitelkou se stala Veronika Iljuchina a jejím zástupcem pro trojskou pobočku Lukáš Kubín, naši stávající zkušený učitelé.

Kde se s námi můžete potkat?

4. 6. Zahradní slavnost – 30 let MČ Troja, program pro děti, zahrada Zámku Troja, od 14 do 18 hod.

5. 6. Rodinný den Prahy 7, program pro děti, Výstaviště Holešovice, od 13 do 18 hod.

21. 6. Letní slavnost Ekoškoly Rozárky, rozloučení se školním rokem a oslava narozenin školky, zahrada Zámku Troja, v odpoledních hodinách

Program Ekoškola v Rozárce

S Ekotýmem nadále zkoumáme vodu. Do-
končili jsme Analýzu a děti si k realizaci vy-
braly osmou otázku. Chtěly se více zapojit
do čištění studánek a vodních toků v okolí
školy. Proto jsme se vydali na Havránku
a vysbírali odpadky v okolí potoka. Také jsme
vyčistili pláž u Vltavy poblíž školky a sesbírali
tam čtyři pytle odpadků. Další plán vzniká
na základě sedmé otázky z Analýzy. Rádi by-
chom začali využívat dešťovou vodu a zvažu-
jeme pořízení sudu.

Vypravili jsme se i do Zemědělského muzea
navštívit expozici Voda v krajině, zemědělství
a gastronomii. Moc jsme si to užili a mnoho
nového se dozvěděli.

Velký Ekotým s rodiči proběhl venku. Cestou
ke studánce na Havránce nás čekaly otázky,
díky kterým jsme s rodiči sdíleli, co všechno
už o vodě víme.

Výří výpravy

Prvním rokem probíhá náš kroužek Výří
výpravy pro bývalé děti z Rozárky, které už

jsou ve školách, a přesto se k nám rádi vra-
cejí. Čas trávíme vždy venku, máme za sebou
i několik víkendových výprav a v létě plánuje-
me několikadenní tábor.

Letní příměstské tábory pro děti 1. stupně ZŠ

Letní příměstské tábory chystáme již tře-
tím rokem a přihlašování na ně i přípravy
jsou v plném proudu. Tábory letos proběh-
nou na Praze 7 v Troji v termínech 11.–15. 7.
a 18.–22. 7. se zázemím v budově trojského
gymnázia. Za příběhy Trojské kotliny bude-
me vyrážet co nejvíce ven: k Vltavě, do Bo-
tanické zahrady, k Haltýři nebo do zahrad
Zámku Troja. Těšíme se na báječné prázdni-
nové dobrodružství!

Program Ekoškola v Praze a Středočeském kraji

Pražské a středočeské mateřské školy po-
kračují se svými Ekotýmy v aktivitách v pro-
gramu Ekoškola. V jarních měsících byl v Eko-
škole největším tématem audit u zapojených
škol, které chtějí letos dosáhnout jednoho
ze tří ocenění. Audity probíhaly do poloviny
května, v červnu bude následovat slavnost-
ní vyhlášení s předáváním titulů oceněným
školám.

Na květen a červen jsme naplánovali dvě ná-
vštěvy Ekoškok v Dubči a v MŠ Jahodnice,

kterých se může zúčastnit každý, kdo je v pro-
gramu zapojen či se o něj zajímá. Může tak
blíže poznat školky s titulem Zelené vlajky.
Dozvědět se, jak ve školkách funguje Ekotým,
jak si poradili se 7 kroky metodiky, s Analýzou
či Plánem činností a zeptat se na vše, co ho

zajímá. Pro zájemce proběhl i seminář „Učíme
se venku“. Účastnily se ho koordinátorky Eko-
týmů ze zapojených mateřských škol a načer-
paly inspiraci na aktivity v terénu, které jsou
spojeny s metodikou 7 kroků.

Více na webu Podhoubí [podhoubi.cz/ekosko-
la-pro-ms/](http://podhoubi.cz/ekosko-
la-pro-ms/).

Místo pro motýly

Hmyz sice strávil zimu netečně ztuhlý, ale
my ani kolegové z Týmu ekologie hmyzu
jsme rozhodně nezaháleli. V období vegetač-
ního klidu byl ten nejlepší čas k prořezávání

DDM hl. m. Prahy

křovin, aby vznikla volnější světlá prostranství, na která jsme navíc místy dosévali nektarodárné rostliny. Aby vše opět nezarostlo, budou se v létě na motýlích lokalitách popásat ovce, kozy i křovinořez. Naše péče se začíná projevovat a modrásků víčencovým se vyložené daří. Můžete je, stejně jako další zajímavé druhy motýlů, přijít pozorovat na Dívčí hrady. Také letos bude možné se zapojit do monitoringu prostřednictvím aplikace iNaturalist. Aktuální informace najdete na webových stránkách www.mistopromotyly.cz, které jsou nově i v angličtině. A protože vzdělávání je důležitou součástí ochrany přírody, rozhodli jsme se podpořit vznik nádherné knížky pro děti „Maruška a motýlí“. Její křest proběhne 8. 7. v odpoledních hodinách v motýláriu ve Voticích.

Péče o sad

V branické třešňovce proběhne opět pastva ovcí, které zde budou spásat trávu po dobu dvou týdnů na přelomu května a června. Koncem měsíce června – podle zralosti třešní – plánujeme také sousedskou slavnost Třešňobraní.

Další informace o našich aktivitách najdete na www.podhoubi.cz.

Alena Sladká

Foto: Zuzana Pipla Havlínová / Foto Havlín

Přírodní zahrada ve Stanici přírodovědců láká návštěvníky nejen krásnými barvami nejružnějších květů, ale i jejich vůněmi. Zaujme i sbírka léčivých rostlin s popiskami, zeleninové záhony a najdete zde i mnoho inspirace pro zahradničení v souladu s přírodou.

Druhý víkend v červnu se stanice již tradičně zapojuje do celostátní akce Víkend otevřených zahrad. Na zahradě proběhnou komentované prohlídky, bude možnost podívat se i do skleníku či zakoupit některé rostliny. V sobotu 11. 6. se koná naše závěrečná akce „Krokouš aneb co se za rok urodilo“. Pro děti budou připravena přírodovědná stanoviště a následné odměny. Těšit se můžou také na skákací hrad či výjimečně otevřenou místnost Chovatelství s expozicí kosmanů zakrslých, králíků a hlodavců.

Poslední dva týdny v srpnu pořádáme ve stanici zahradnické příměstské tábory, kdy tradičně každé čtvrté odpoledne proběhne dětský zahradnický jarmark, kde si návštěvníci mohou zakoupit např. biozeleninu či bylinky.

V létě bude otevřené venkovní terarium, které slouží pro letnění plazů. Za pěkného

počasí můžete vidět slunící se ještěrky kavkazské, z obojživelníků bude možné spatřit kuňky východní, žebrovníka Waltlova a z ptačí říše křepelky japonské.

V teraristice jsme přivítali nové odchovy: tři mláďata hroznýšovců kubánských a mláďe scinka šalomounského. V expozčním skleníku je možné vidět nově pár varanů (*Varanus cummingi*).

Aktuální otevírací dobu Zahrady a Skleníku-tropického terária najdete na našem webu ddmpraha.cz/stanice-prirodovedcu.

Kamila Doktorová

Foto: Jíra Schaferling a Jan Hříbal

I vy můžete mít svůj Školní les do kapsy

Nevěříte? Stáhněte si novou publikaci programu Les ve škole Proč a jak nechat vyrůst svoji zelenou učebnu lesveskole.cz a zjistěte, jak na to.

Příručka vás provede celou cestou, na jejímž konci bude vysazený Školní les do kapsy, váš malý výukový lesík o rozloze tenisového kurty. Získáte místo, kde se budete cítit dobře vy i živočichové. Budete moct pozorovat přírodu a bádát venku hned u školy a vytvoříte si příjemné venkovní prostředí pro učení i jiných než přírodovědných předmětů. A co víc? Jak bude lesík růst, poroste jeho vliv na

okolí, příjemně ochladí okolí školy a přispěje ke zvýšení biodiverzity.

Pokud ještě váháte, domluvte se s námi (jan.fronek@terezanet.cz). Vezmeme vás na návštěvu prvního Školního lesa do kapsy, který vznikl v Praze (lesveskole.cz/1/prvni-skolni-les-do-kapsy-vysazen/).

Začtete se do příručky a nadchněte se pro výsadbu malého lesa v blízkosti školy. Připojte se ke dvěma pražským školám, které právě teď rozjiždějí, i díky podpoře firem De-oles a ČEPS, svoji cestu k lesíku.

Těšíme se na vás a vaše lesíky!

Jitka Krbcová

Foto: Jakub Moravec

Jarní Toulcův dvůr oslavil Den Země a představil novinky v areálu

Dubnový mezinárodní svátek naší planety Den Země se po dvouleté pauze vrátil do hostivařského Toulcova dvora. Den plný herních aktivit, poznání i zábavy. Svě místo měla i dobročinnost. Ve spolupráci s Nadačí Proměny Karla Komárka probíhala a stále probíhá výzva „Pomozte poznávat přírodu všemi smysly“. Vybrané peníze poputují právě do hostivařského ekocentra na Strom života.

Brány Toulcova dvora se otevřely v sobotu 23. dubna v symbolickém čase za pět minut dvanáct. Mottem dne bylo „Tady, tudy krajinou“ a vše se zaměřilo na zákoutí nejen

Toulcova dvora. Několik set návštěvníků využilo interaktivní stanoviště a dílničky. Radost návštěvníkům udělala i vernisáž kreseb krajiny Vladislava Hojného. Ten je českým akademickým malířem, ilustrátorem a grafikem. V současné době se nazývá především vlastivědným vycházkářem ve výslužbě a právě na toulkách krajinou čerpá svou inspiraci. Do prostor středověkého špýcharu přinesl prostřednictvím svých děl výjevy z české krajiny a českých vesniček.

Své premiéry zažily také obě naučné stezky. Ta vyrobená z odpadového dřeva, které zbývá z výroby obytných vestaveb do aut, osloví spíše děti. Je ve tvaru zvířat a provází poutavě zdejší farmou. Zájemcům o jednotlivé biotopy a přírodní stanoviště pak poslouží přehledně vytvořené panely stezky věnované právě této tematice. Ale ani povídání o biotopech necílí na docenty a vědce. Zaujme

každého, kdo se bude zajímat, a i tato naučná stezka pamatuje na rodiny a jejich mladší členy. „Jedná se o jeden z prvních kroků na kompletní výměnu našich naučných stezek a infopanelů. Příprava probíhala s řadou odborníků mimo naši organizaci a výsledkem jsou moderní a zajímavé stezky, ze kterých máme velkou radost,“ říká k projektu předsedkyně spolku Lenka Skoupá.

Velmi populární byla také komentovaná vycházka o kytkách, které lze sníst. „Čekanka, šťovík, bršlice, jitrocel... tím vším se dá zlepšit jarní salát. Všechno roste na jaře jako o závod a čeká pouze na naše ochutnání. Přírodní zelenina je v dubnu totiž nejjemnější,“ prozrazuje ke gurmánskému výletu Halina Holá ze zdejšího infocentra.

Stranou dění nezůstal ani dvůr a hlavní pódium. Dřevěné divadlo, koncert písničkáře a spisovatele Jana Jíchy a vrchol dne. O něj se postaral svým hodinovým koncertem hudební projekt Mateřská.com. Vtipné písničky roztančily všechny přítomné.

Projekt „Pomozte poznávat přírodu všemi smysly“ stále trvá a je možné na Strom života stále přispět: darujte.nadace-promeny.cz/?detail=52-toulcuv-dvur.

Pokud vás text nalákal, tak i během léta Toulcův dvůr nabízí řadu vyžití. Kromě prohlídky

zmíněných naučných stezek můžete poznat areál i jako dějiště únikové hry „Čas zvratu“. Hravou a spolupracující formou nabízí hra poznání i náznak možnosti řešení čtyř globálních problémů. Fyzicky nenáročná, ale jinak svižná hra procvičí duchapřítomnost, odhad, důvtip a především spolupráci. Svou roli hraje i trpělivost týmu a znalosti. Čas zvratu je ideální pro týmy 3–5 osob. Nebyl by to Toulcův dvůr, kdyby tvůrci nepočítali s rodinami, a proto mohou hrát nejen dospělí, ale i týmy s dětmi od 9 let.

Z globálních problémů se ve hře objevuje získávání energií, hospodaření s vodou, znečištění a biodiverzita.

Pro každou oblast jsou 2 úkoly – jeden zaměřený na týmovou spolupráci, druhý využívající získané informace a znalosti. Po splnění obou úkolů se účastníci dostávají k následujícímu dílu mapy, číselnému kódu a dalším indiciím. Za přibližně 90–120 minut, podle herní vyspělosti dané skupiny, účastníci zjistí, zda se jim podařilo uspět, či nikoliv. Jak byste dopadli vy?

Jakub Moravec

Vědoucí vedoucí

14. června 2022 — 15. června 2022

Dvoudenní seminář, který proběhne na Toulcově dvoře, je určen pro vedoucí týmů programových pracovníků a vedoucí pracovníky organizací, které se věnují environmentální výchově.

Místo: SEV Toulcův dvůr, Kubatova 31/1, Praha 10-Hostivař

Mykologická přednáška: Hřibovité houby hrází a okolí jihočeských rybníků

14. června 2022

Všechny příznivce hub a houbaření srdečně zveme na přednášku z jarního cyklu přednášek České mykologické společnosti. Vlastní přednášce předchází určování a demonstrace donesených aktuálně rostoucích druhů hub.

Místo: Střední škola obchodní, Belgická 29, Praha 2, II. patro, učebna č. 9.

Zažijte přírodní kosmetiku

17. června 2022

Poodhalte tajemství a kouzla přírodní kosmetiky. Naučte se vyrobit vlastní bylinkovou kosmetiku.

Místo: Z pokoje do pokoje, Za Poříčskou branou 284/7, Praha 8

Třešňobraní na Vrchu Třešňovka

18. června 2022 — 26. června 2022

Třešně jsou symbolem přicházejících prázdnin a to je potřeba pořádně oslavit! Pro obyvatele hlavního města připravil spolek Na ovoce již pátý ročník tradičního Třešňobraní, kde si společně užijeme hojnost přírody a přivítáme léto.

Místo: Vrch Třešňovka Hrdlořezy

Malá slavnost lesa a dřeva

24. června 2022 9.00–17.00

Náročná práce lesníků, život lesa a krásy dřeva v jednom dni plném lesní pedagogiky, zážitků a her. Představíme vám i těžkou práci těžných koní a jejich kočích na fotografiích Heleny Görnerové.

Místo: Národní zemědělské muzeum, Kostelní 1300/44, Praha 7

Zooškola pro dospělé na téma Jak se dělá zoo

26. června 2022 9.30–16.00

Zoo jsou populární instituce, ale jen málokdo z jejich návštěvníků má správnou představu, jak zoo funguje. Tento kurz umožní nahlédnout do zákulísí zoo a vyzkoušet si nejrůznější profese nutné k jejímu fungování.

Místo: Zoo Praha, U Trojského zámku 3/120, Praha 7

Jedu v medu

28. června 2022 9.00–17.00

Zažijte nejsladší den v muzeu!

Místo: Národní zemědělské muzeum, Kostelní 1300/44, Praha 7

Letní příměstské tábory DDM

Dům dětí a mládeže pořádá velké množství letních příměstských táborů. Jejich zaměření a termíny najdete na webu ddmp Praha.cz/tabory.

Kontakt: e-mail: hrdinova@ddmp Praha.cz, tel.: 222 333 863

Zooškola pro dospělé na téma Jak se dělá zoo

10. července 2022 — 7. srpna 2022, 9.30–16.00

Zoo jsou populární instituce, ale jen málokdo z jejich návštěvníků má správnou představu, jak zoo funguje. Tento kurz umožní nahlédnout do zákulísí zoo a vyzkoušet si nejrůznější profese nutné k jejímu fungování.

Místo: Zoo Praha, U Trojského zámku 3/120,

Pořádá: Zoologická zahrada hl. m. Prahy, zoopraha.cz, e-mail: pr@zoopraha.cz, tel.: 296 112 230, více viz 1url.cz/Br1LH

Letní příměstské tábory Malého průzkumníka přírody Cesta časem

11. července — 19. srpna 2022

(7 týdenních turnusů)

Pro starší děti od 6 do 11 let připravuje letos Malý průzkumník přírody příměstský tábor Cesta časem, který volně navazuje na loňskou výpravu kolem světa. Objevili jsme totiž stroj času, který nás tentokrát přenesl hluboko do minulosti! V jeho zajetí se od Velkého třesku dostaneme až do současnosti. Během chvíle se ocitneme v prvohorách, kde jsou ještě kontinenty spojené v jednu pevninu porostlou obřími přesličkami a kapradinami. Moře se rozprostírá skoro po celém světě a ukrývá doposud neprozkoumaný podmořský svět. Přesuneme se i do doby, kdy žili obrovští dinosauři, ptakoještěři a hmyz. Na vlastní kůži zažijeme střídání dob ledových a meziledových, kde potkáme nejen mamuty a šavlobubé tygry. A nakonec se na obzoru objeví opice a někde v závěsu za nimi přichází i člověk... Podrobnosti na malypruzumnikprirody.cz.

Místo: Podbaba na Praze 6 (Šárky), Zdičky (18.–22. 7. 2022)

Příměstské tábory Dělej co tě baví

Přehled příměstských táborů a jejich zaměření najdete na delejcotebavi.com/akce. Kontakt: klara@delejcotebavi.com, tel.: 734 622 533

Příměstský tábor Eko-hraní v pražských lesích pro děti ve věku 5–12 let

18. července 2022 — 22. července 2022
25. července 2022 — 29. července 2022
1. srpna 2022 — 5. srpna 2022

22. srpna 2022 — 26. srpna 2022

Ucelený pětidenní program se soutěžemi, vedoucí tábora s dlouholetou zkušeností práce s dětmi a profesionální lektori ekologické výchovy, dva dospělí ve skupině max. 20 dětí, denně zajištěny teplé obědy, páteční vyhlášení výsledků s odměnami.

Místo: Ekocentrum Konikleč,
Vlkova 2725/34, Praha 3

Příměstský tábor pro mladé přírodovědce v Národním muzeu 25. července 2022

Příměstský tábor na přírodovědné téma je cestou za poznáním rozmanitosti naší planety skrze zajímavou práci vědců v Národním muzeu! Děti se mohou těšit na týden objevů, poznání a her ze zoologie, botaniky, mineralogie i paleontologie.

Místo: Národní muzeum,
Václavské náměstí 1700/68, Praha 1

Letní příměstský tábor „Letem světem muzeem“ 15. srpna 2022

Prožijte v prázdniny v Národním muzeu! Na letním příměstském táboře Národního muzea „Letem světem muzeem“ čeká na děti celotáborová hra, sportovní či výtvarné aktivity, dramatické dílny a výlety.

Místo: Národní muzeum,
Václavské náměstí 1700/68, Praha 1

Výstava Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladruzech nad Labem

1. září 2022 — 31. prosince 2022

Výstava prezentuje vznik a vývoj krajiny národního hřebčína až do současnosti. Budou zpřístupněny výběrové informace získané řešením jednotlivých etap projektu. K výstavě vznikne kritický katalog v českém, anglickém a německém jazyce. Spolu-práce s ČZU v rámci projektu NAKI.

Místo: Národní zemědělské muzeum,
Kostelní 1300/44, Praha 7

Výstava Invazní škůdci a choroby rostlin kolem nás

6. září 2022 — 1. ledna 2023

Jak se křísek réвовý potkal s fytoplazmou... aneb invazní škůdci a choroby kolem nás Výstava o neznámých vetřelcích, známých i méně známých příkladech jejich invazí na náš kontinent a o možnostech, jak se jim bránit.

Místo: Národní zemědělské muzeum,
Kostelní 1300/44, Praha 7

Badatelský víkend pro pedagogy

9. září 2022 16.00 — 11. září 2022 12.00

Akreditovaný, víkendový (třídenní) seminář pro učitele ZŠ i víceletých gymnázií, při kterém vás Martin Kříž z vysočinských Chaloupek důkladně seznámí s badatelským cyklem a připraví vás na jeho využití ve výuce.

Místo: Botič o.p.s, Středisko ekologické výchovy
Toulcův dvůr, z.s., Kubatova 32/1 Praha 10

Zooškola pro dospělé – Zbavte se fobie

16. října 2022 9.30–16.00

Zbavte se fobie – Mnoho z nás trpí v dospělosti iracionálním strachem z některých zvířat – např. hadů či pavouků. Je vědecky dokázané, že fobie jsou z velké části naučené a lze jejich prožívání zmírnit.

Místo: Zoo Praha,
U Trojského zámku 3/120, Praha 7

Kalendář akcí v oblasti ŽP a EVVO v Praze s mapovým výstupem

Hlavní město Praha zajišťuje od roku 2013 provoz kalendáře akcí v ŽP a EVVO pořádaných na území města. Záměrem je na webových stránkách města k dispozici přehled akcí zahrnující zejména konference a semináře, festivaly a slavnosti, výstavy a veletrhy, přednášky a diskuze, dílny a workshopy, ale také filmy, videoprojekty, koncerty, divadelní představení, tábory, výlety a pobytové akce a také veřejná projednávání vlivů záměrů na životní prostředí, která aktuálně probíhají nebo proběhnou na území Prahy. Kalendář je k dispozici v textové a mapové verzi.

portalzp.praha.eu/kalendar_akci

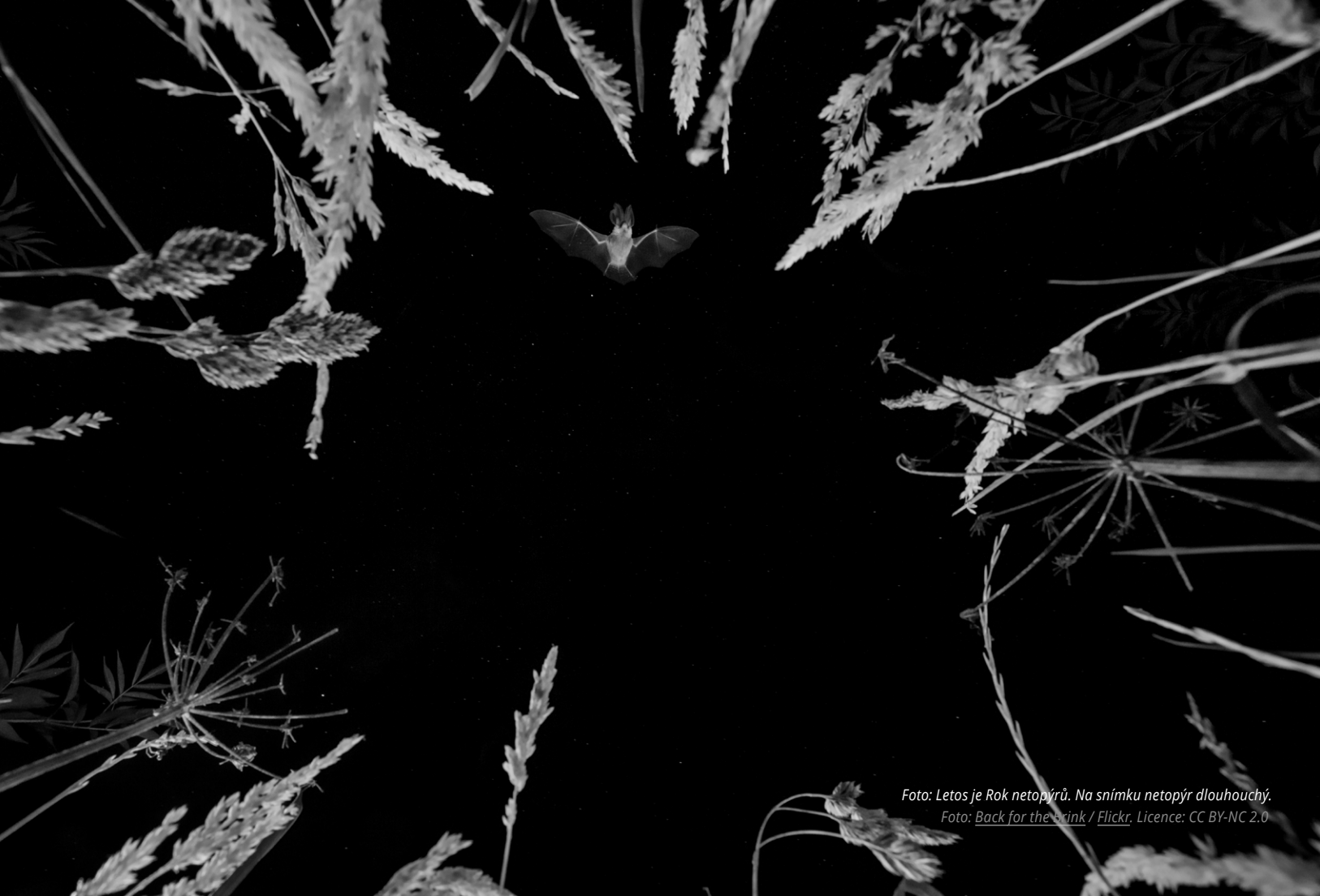

Foto: Letos je Rok netopýrů. Na snímku netopýr dlouhouchý.
Foto: [Back for the crink](#) / Flickr. Licence: CC BY-NC 2.0